

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXVIII

CELOVEC, PETEK, 1. APRIL 1983

ŠTEV. 13 (2116)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

V ZNAMENJU TRISTRANKARSKEGA PROTIMANJŠINSKEGA PAKTA:

Koroški oblastniki odrekajo Slovencem tudi politično neodvisnost

Tristrankarski pakt, ki so ga leta 1976 sklenile SPÖ, ÖVP in FPÖ, očitno ni bil zamišljen samo kot instrument za izvajanje protimanjšinske politike, marveč je strankarska trojica z njim zacementirala svojo absolutno oblast, da jo zdaj brezobzirno uveljavlja proti vsemu in vsakomur, kar se ne podredi njenemu diktatu. O tem, kako omenjeni pakt služi za slepomišljenje z „vnaprejšnjimi storitvami“ in za izsiljevanje s sosveti, je bilo že ponovno govora. Sedaj pa se strankarska troedinost vedno bolj manifestira tudi v neprikritih poskusih, da bi Slovencem osporavali tudi njihovo politično neodvisnost.

O FPÖ (ki je sicer najmanjša, vendar odločilna sila znotraj tega pakta) v tej zvezi ni treba posebej govoriti; sicer pa se je njeni „koroški liniji“ med nedavnim obiskom na Koroškem priidal tudi predsednik Steger, kakor je določeno zvestobo pakta zaslediti pri obeh velikih strankah — iz našega pogovora s predsednikom ÖVP Mockom in predsednikom socialističnih poslancev Fischerjem. Na deželni ravni pa je vojno politični neodvisnost Slovencev napovedal najprej predsednik ÖVP Knafl, ki je zagrozil „s posledicami“ tistim Slovencem, ki bi pri volitvah podprli Alternativno listo Avstrije. In sedaj mu je na podoben gospodarski način sledil še predsednik SPÖ Wagner, ki očitno prav tako ne more razumeti, da se med Slovenci najdejo tudi taki, ki se za vse napade in udarce nočejo več zahvaljevati s „tradicionalno zvestobo“ pri volitvah.

Na take poskuse političnega posiljevanja je treba nedvoumno odgovoriti, da koroški Slovenci odločno odklanjajo takšne metode in si od nikogar ne pustimo omejevali demokratične svobode, da sami odločamo o sebi, o svojih dejanjih in odločitvah. Še zlasti pa nikomur ne dajemo pravice, da nam bo postavljali „vodstvo“ po svojih željah, marveč si svoje vodstvo izbiramo sami — in samo to legitimno predstavništvo mora in mora biti partner pri pogajanjih z vlado in drugimi dejavniki, kadar gre za reševanje odprlih vprašanj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Zato bi nas tudi zanimalo, kdo so tisti „Slovenci“, s katerimi Wagner vedno grozi, da jih bo ustoličil kot tretjo silo. Naj jih vendar enkrat izpusti iz predala, v katerem jih menda skriva — da bomo vedeli, s kom imamo opravka. Kajli tako enostavno se ne pustimo izigravati in razbijati: kadar gre za naša življenjska vprašanja, se vsi — od socialistov, komunistov in katolikov pa do vseh strankarsko neopredeljenih, ki pa zaradi tega niso nič manj vredni ljudi in nič manj zavedni Slovinci — skupno postavimo proti tistim, ki nam kratijo narodno enakopravnost ali nam poskušajo omejevati politično neodvisnost.

Prvi kandidat koroške ALÖ Wolfgang Holzinger je v zvezi z Wagnerjevimi izjavami dejal, da Alternativna lista Avstrije za razliko od parlamentarnih strank nikdar ne bo skušala razbijati slovenske narodne skupnosti. ALÖ je manjšinam naklonjena in se bori za pospeševanje narodnih skupin na vseh področjih družbenega življenja; zato tudi odločno odklanja protimanjšinski pakt treh strank. Zavzema se za sodelovanje z vsemi narodnimi skupinami v Avstriji, ki imajo znotraj ALÖ avtonomen položaj, ki jim zagotavlja samoodlobo in lastno zastopstvo. Za ALÖ sta zato obe slovenski osrednji organizaciji tudi edino predstavništvo Slovencev, je naglasil Holzinger.

Drugi kandidat na listi koroške ALÖ, pliberski občinski odbornik EL Mirko Kerl, ka je na volilnem zborovanju v Dobrli vasi dejal, da deželni glavar zdaj udriha po vseh tistih, ki so mu očitno postali nadležni. Kako more vendar Wagner od svojih sodelotnikov pričakovati, da mu bodo ponovno izrekli zaupanje, ko pa tako masivno poskuša pospeševati razkol znotraj Slovencev in obenem neliti nezaujanje med nemško ter slovensko govorečimi Korošci, je menil Kerl ter izrazil prepričanje, da bo vedno več kritično mislečih sodelotnikov spoznalo takšno taktiranje in bo tudi ustrezno ravnalo.

Ravno ta zgodovinska odločitev pa je tako globoko preobrazila našega človeka, da nam je spomin na tedanje dogodke tudi danes napotilo in jamstvo, da vztrajamo v prizadevanjih za uresničitev tistih pravic, ki smo si jih tedaj priborili z ogromnimi žrtvami, doprinešenimi v boju proti fašizmu. Zato tudi ne gre za nobene privilegije niti za vnaprejšnje storitve, če zahtevamo enakopravnost našega jezika v javnosti, v šolski in predšolski vzgoji in sploh na vseh področjih družbenega dogajanja; gre zgolj za izpolnitev obveznosti, ki so bile z mednarodno pogodbo naložene Avstriji, h katere osvoboditvi smo tudi koroški Slovenci doprinesli doberšen delež.

KLUB SLOVENSkih
OBČINSKIH ODBORNIKOV:

Wagner kuje tretjo silo

Če se Wagner poslužuje posameznih socialističnih skupin znotraj koroških Slovencev za napade na obe osrednji slovenski organizaciji, potem je v resnici on tisti, ki hoče tretjo slovensko silo, je izjavil podpredsednik Kluba slovenskih občinskih odbornikov Lado Hajnžič. Poudaril je, da bo moral tudi koroški deželni glavar končno priznati dejstvo, da so minili časi, ko je bilo za Slovence samoumevno podpirati SPÖ. Kajli za to svojevrstno samoumevnost so Slovenci ne nazadnje prejeli tudi ugotavljanje manjšine in tristrankarski pakt, česar še niso pozabili.

Kandidati ALÖ proti razbijanju koroških Slovencev

Prvi kandidat koroške ALÖ Wolfgang Holzinger je v zvezi z Wagnerjevimi izjavami dejal, da Alternativna lista Avstrije za razliko od parlamentarnih strank nikdar ne bo skušala razbijati slovenske narodne skupnosti. ALÖ je manjšinam naklonjena in se bori za pospeševanje narodnih skupin na vseh področjih družbenega življenja; zato tudi odločno odklanja protimanjšinski pakt treh strank. Zavzema se za sodelovanje z vsemi narodnimi skupinami v Avstriji, ki imajo znotraj ALÖ avtonomen položaj, ki jim zagotavlja samoodlobo in lastno zastopstvo. Za ALÖ sta zato obe slovenski osrednji organizaciji tudi edino predstavništvo Slovencev, je naglasil Holzinger.

Drugi kandidat na listi koroške ALÖ, pliberski občinski odbornik EL Mirko Kerl, ka je na volilnem zborovanju v Dobrli vasi dejal, da deželni glavar zdaj udriha po vseh tistih, ki so mu očitno postali nadležni. Kako more vendar Wagner od svojih sodelotnikov pričakovati, da mu bodo ponovno izrekli zaupanje, ko pa tako masivno poskuša pospeševati razkol znotraj Slovencev in obenem neliti nezaujanje med nemško ter slovensko govorečimi Korošci, je menil Kerl ter izrazil prepričanje, da bo vedno več kritično mislečih sodelotnikov spoznalo takšno taktiranje in bo tudi ustrezno ravnalo.

VOLITVE IN MANJŠINSKA POLITIKA

Kreisky: Razgovori če bo še časa

Sicer ne more zagotoviti, da bodo napovedani razgovori s koroškimi Slovenci še pred volitvami, vendar pa vztraja pri svojem načelu, da mora biti logično, da so tam, kjer so dvojezične šole, tudi dvojezični vrtci, je dejal zvezni kancler Kreisky minuli petek na vprašanje naše sodelavca.

„Če bom imel še časa, bodo taki razgovori, ampak to vendar ni vezano na termin volitev,“ je rekel Kreisky na tiskovni konferenci. Januarja meseca, na zadnjem razgovoru s predstavniki slovenskih osrednjih organizacij, je obljubil, da bodo naslednji razgovori v roku dveh mesecev.

Kreisky je dejal, da bo za katero od vprašanj gotovo prišlo do rešitve. „Prav dobro veste, kako zelo si prizadevam za rešitve, kako resno jemljem ta problem. Obljubil sem razgovor,

potrudil se bom, da bo do njega prišlo, vendar je to smiselno samo tedaj, če imam kaj konkretnega povedati.“

Ponovil je tudi svoje načelo, če je nekeje logično, da obstaja dvojezična šola, bi moralo pravzaprav biti tudi logično, da je tam dvojezičen vrtec. Vendar v tej zvezi vidi kompetenčne težave, ki po vsem videzu izvirajo pri koroškem deželnem glavarju.

Kreisky se ne boji alternativcev. Na vprašanje našega sodelavca, ali sedanja manjšinska politika, vsaj na Koroškem in pa ultimativno vztrajanje pri sosvetih, ne žene koroške Slovence v roke Alternativne liste, je dejal, da so koroški Slovenci politično zelo nedvoumno opredeljeni: „En del voli socialistično stranko, drugi del, bolj katoliški, voli ljudsko stranko, in tisti del, ki bo volil ALÖ, je nekaj mladih ljudi, to moramo pač tvegati ...“

Heinz Fischer posebej za SV

Na drugi strani nadaljujemo danes krog predstavljanja avstrijskih strank pred državnoborskim volitvami. Na naša vprašanja o manjšinski problematiki je tokrat odgovarjal predsednik kluba socialističnih poslancev dr. Heinz Fischer.

Neodgovorno omalovaževanje pojavov neonacizma v Avstriji

Za 13. april pripravljajo razne antifašistične organizacije na Dunaju veliko protestno demonstracijo. Neposredni povod je dejstvo, da je za občinske volitve na Dunaju, ki bodo hkrati z državnoborskimi volitvami 24. aprila, svojo kandidaturo prijavila tudi neonacistična organizacija „AUS“. Sicer pa bodo demokratične antifašistične sile na tej demonstraciji ponovno protestirale sploh proti množičnim se pojavom neonacizma v Avstriji ter obsodile neodgovorno omalovaževanje te nevarnosti, kot se vedno spet kaže v zadržanju pristojnih oblasti.

Ravno v zvezi z omenjeno neonacistično skupino „AUS“, ki po nekdanjem nacističnem geslu „Juden raus“ danes odkrito nastopa proti tujim delavcem ter blatí antifašistične sile,

in njihov boj med zadnjo vojno, je ravnanje oblasti naravnost izizvalno. Ne samo, da takih dejavnosti, ki odkrito nasprotujejo določilom državne pogodbe in zakona o nacistih, ne prepovejo, marveč jih nasprotno celo ščitijo — pred antifašisti (!). Dunajska policija ni ukrepala proti neofašistom, ki so volilne plakate SPÖ in KPÖ prelepili s svojimi hujšakškimi gesli, marveč je aretirala in zaprla dva antifašista, ker sta odstranila neofašistične nalepke.

V luči takega odnosa do pojavov neonacizma pa dopuščanje nastopa neonacistov pri volitvah seveda ni več „ugotavljanje manjšine“ (kakor je v tej zvezi menil Heinz Fischer), marveč pomeni že zavestno podpiranje nevarnih dejavnosti teh sil.

April - mesec spomina

Od formiranja I. Koroškega partizanskega bataljona in smrti njegovega prvega komandanta, narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta, preko zgodovinske belopeške konference, na kateri so bili sprejeti pomembni sklepi za politično- organizacijski razmah protifašističnega boja na Koroškem, pa do obsodbe in usmrčitve Rojakov iz Sel in Železne Kaple sega lok dogodkov, ki so pred štiridesetimi leti globoko zarezali v zavest in življenje našega ljudstva.

V aprilu, ki je v pravem pomenu besede „usodni mesec“ koroških Slovencev, pa se leto za letom spominjamo tudi še drugih, prav tako usodnih dogodkov. Tukaj mislimo predvsem 14. in 15. april 1942, ko je bil izveden prvi veliki val nasilnega preganjanja koroških Slovencev z rodne zemlje; mislimo pa tudi 25. april 1945, ko so nacistični rablji še na pragu svobode zagrešili krvavi zločin pri Peršmanu v Podpeci.

In vendar je to le nekaj datumov iz tiste usodne dobe, ko smo koroški Slovenci skupaj s slovenskim narodom in v borbenem zavezništvu z

vsem svobodoljubnim človeštvom pisali novo stran v knjigo zgodovine. Takrat smo bili obsojeni na smrt in izročeni na milost in nemilost najhujšim narodnim nasprotnikom, ki so se zakleli, da v znamenju keljuckatega križa „dokončno rešijo“ koroško vprašanje. In tedaj smo dokazali svojo nezlomljivo moč, ko smo se v uporu in boju odločili za življenje.

Ravno ta zgodovinska odločitev pa je tako globoko preobrazila našega človeka, da nam je spomin na tedanje dogodke tudi danes napotilo in jamstvo, da vztrajamo v prizadevanjih za uresničitev tistih pravic, ki smo si jih tedaj priborili z ogromnimi žrtvami, doprinešenimi v boju proti fašizmu. Zato tudi ne gre za nobene privilegije niti za vnaprejšnje storitve, če zahtevamo enakopravnost našega jezika v javnosti, v šolski in predšolski vzgoji in sploh na vseh področjih družbenega dogajanja; gre zgolj za izpolnitev obveznosti, ki so bile z mednarodno pogodbo naložene Avstriji, h katere osvoboditvi smo tudi koroški Slovenci doprinesli doberšen delež.

VABILO

na

Spominsko slovesnost

v nedeljo 10. aprila 1983 ob 14. uri na pokopališču v Železni Kapli, ki bo posvečena

štiridesetletnici

- ustanovitve I. Koroškega partizanskega bataljona;
- smrti narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta;
- belopeške konference in njenih sklepov za razmah protifašističnega boja na Koroškem.

Na sporedu bodo polaganje vencev, govori ter nastopi pevskega zbora domačega SPD „Zarja“ in Koroškega partizanskega pevskega zbora.

Udeležimo se prireditve, ki bo veljala spominu na zgodovinske dogodke v usodnem času, ko smo se koroški Slovenci skupaj s slovenskim narodom na strani svobodoljubnega človeštva uprli smrtni obsodbi ter se z bojem proti nasilju odločili za življenje.

Zveza koroških partizanov

PREBERITE

SV-pogovor
s Fischerjem

str. 2

Uspešni dnevi
slovenskega filma

str. 3

V Žitari vasi so se postavili
heimatdienstu po robu

str. 4

V čem je sporočilo
Mutastih bratov?

str. 5

Pogovor
z Josipom Vidmarjem

str. 6

Uloga zmagal
v Planici

str. 8

„Ne odločajte se po izjavah tri tedne pred volitvami“

Poseben predvolilni pogovor s predsednikom kluba socialističnih poslancev

Najprej vprašanje po prepričanju: Kako stojite vi, kako stojijo SPÖ do člena 7.

FISCHER: Člen 7 je integralni del državne pogodbe in zato obvezna smernica za naše politično ravnanje. Od člena 7 nikakor ne bi odstopal ali ga omejeval.

Pa zakon o narodnih skupinah ni v nasprotju s členom 7?

FISCHER: V nasprotju gotovo ni, sicer bi ga ustavno sodišče že razveljavilo, ker ima člen 7 ustavni značaj. Koliko je zakon o narodnih skupinah optimum v okviru člena 7, tega seveda ni mogoče oceniti samo iz vidika manjšine, temveč je treba pri zakonodaji v zveznem parlamentu na Dunaju prisluhniti vsem stranem, treba je upoštevati vsa mnenja, ki imajo v takih vprašanjih pravico soodločanja.

S tem smo že pri tristrankarskem sporazumu. Zakon o narodnih skupinah temelji na tem sporazumu. Po našem mnenju je bil zakon sklenjen v interesu strank, ne da bi rešile manjšinsko vprašanje, temveč da bi ga odstranili iz notranje politike. To je eden od vzrokov, da koroški Slovenci tega zakona ne morejo sprejeti, če izvajamo vsebinske vzroke, ki segajo od 25 odstotne klavzule do ureditve uradnega jezika in krajevnih napisov. To je torej v določnem smislu sporazum proti manjšinam. Kdaj bo prišlo do tristrankarskega pakta za manjšine?

FISCHER: Mislim, da je treba videti ureditev iz leta 1976 v njenem zgodovinskem kontekstu. Saj veste, kaj smo sklenili v začetku sedemdesetih let, veste, kako hudo in brutalno smo bili zaradi tega kritizirani od ÖVP in FPÖ, veste, kako zelo so bila čustva razvneti. Jaz pač mislim, da taka situacija, kakršna je bila v začetku sedemdesetih let, čeprav smo bili motivirani od zares zelo pozitivnih namenov nasproti manjšini, da to konec koncev ni bilo v nikogaršnjem interesu. Gotovo ne v interesu politične stabilnosti, gotovo ne v interesu nemškogovoreče večine, pa konec koncev tudi ne v interesu slovenske manjšine. To je vsaj moj vtis. S tega vidika je tristrankarski sporazum prinesel vsaj določeno pomiritev in vsaj določen omejen napredek. Srečen bi bil, če bi uspelo narediti še več korakov izhajajoč iz tega tristrankarskega sporazuma. Kaže, da je glavna ovira to, da je vse postalo nekje prestižno vprašanje, in slovenska manjšina misli, da stori prav, če vse skupaj pavšalno odkloni. Bilo bi pač le vredno premisleka, ali ne bi ob vseh pridržkih in zelo jasnem zaznavanju lastnega stališča, ne da bi za milimeter ne odstopili od svojega prepričanja, ali ne bi uporabili instrumente, ki so bili ustvarjeni za razvoj naprej. Predlagal bi vsaj, da bi resno premislili o tem in se tudi zavarovali, da bo potem prišlo tudi do nadaljnjih razgovorov in nadaljnjega razvoja izhajajoč iz te platforme. Da status quo za slovensko manjšino ne more biti neka dokončna situacija, da ne more akceptirati tega statusa in se s tem oodpovedati vsem ostalim željam, to stoddodnotno razumem. Vprašanje je le, ali ne bi uveljavila druge želje bolje, če bi to izkoristila kot platformo za nadaljnje razgovore.

Pa smo pri sosvetih: Zakaj stranke tako vztrajajo pri udeležbi v tem organu? Ali to ni beg pred konkretnimi rešitvami, zavlačevanje odprtih vprašanj? Ali mislite, da bi se jih koroški Slovenci tako branili, če bi bili manjšinam naklonjen gremij?

FISCHER: Mislim, da je vztrajanje zvezne vlade in sploh strank pri enkrat najdeni rešitvi povezano s tem, da bi njena opustitev spet na stežaj odprla vrata mnogim čustvom in zelo močni demagogiji, in tega nečemo. Demagogiji in čustvom na tem področju nečemo dati nobene šanse.

Govorili ste o nemškogovoreči večini. Ali je ta nemškogovoreča večina zares tako nenaklonjena manjšinam, da je bilo treba napraviti leta 1976 toliko koncesij v primerjavi z letom 1972?

FISCHER: Sodim, da bi znalo v mnogih krajih Avstrije nemškogovoreče prebivalstvo pokazati veliko tolerance in bi to tudi storili, toda nauk iz sedemdesetih let in iz zakona o krajevnih napisih je pač, da je v manjšinskem vprašanju na voljo samo tista ozka pot, da je mogoče stopati samo po tistem ozkem mostu, ki je na eni strani sprejemljiv za manjšino, na drugi strani pa ga nemškogovoreče prebivalstvo v prizadejih področij nima za nesprejemljivega ali za nekaj, kar ga ogroža, ali karkoli že. Nič ne pomaga, če tukaj na Dunaju izrazimo naše razumevanje in našo pripravljenost do velikodušnosti, mi na Dunaju moramo vzeti na znanje, da je mogoče locirati trajne mirne rešitve samo na tistem področju, kjer lahko soglašata obe narodnostni skupnosti.

Ali ni to odvisno tudi od dela, od politike strank, koliko bo mogoče doseči soglasje med prebivalstvom?

FISCHER: Da, gotovo so stranke tudi dejavniki tega procesa, toda koroške stranke so pač tudi del koroškega prebivalstva, in koroško prebivalstvo je del koroških strank. Mislim, da sem se naučil, da se je treba na koroško situacijo čisto specifično ozirati, in sicer tako na manjšinsko situacijo kot tudi na nemškogovoreče prebivalstvo in njeno mnenje.

Ali mislite v tej zvezi, da je taktično pametno, če deželni glavar Wagner frontalno napade slovenske organizacije zaradi sodelovanja z ALÖ? Ali to ni ljubimkanje z desnimi, protimanjšinskimi glasovi, ki lahko gre v živo? In ali ni na drugi strani znamenje velike nerazumevanja pri deželnem glavarju?

FISCHER: Teh izjav ne poznam po njihovem besedilu in tu ne bom delil nobenih ocen. Seveda, v volilnem boju imajo te različne nove grupacije, Tollmannova stranka in ALÖ, določeno vlogo. Seveda lahko pride, pogojeno z volilnim bojem, do kritičnih izjav, če obstaja sodelovanje med koroškimi Slovenci in ALÖ. ALÖ je stranka z zelo trdo govorico in zelo ofenzivnim nastopom proti obstoječim političnim grupacijam. Če kdo sodeluje z ALÖ, potem ne sme biti prerahločen, bi rekel.

Toda ali ne mislite, da tega sodelovanja z ALÖ ne bi bilo, če bi se koroški Slovenci mogli identificirati s politiko etabliranih strank?

Kandidatura „Združenih zelenih Avstrije“ se očitno ni rodila pod ugodno zvezdo in že pred meseci je bilo opaziti števile razlike v stališčih vodilnih predstavnikov te volilne skupine, ki se ne dajo vspega začeti ni prišlo do skupne kandidature takomenovanega „zelenega tabora“, ker je preveč političnih skupin in skupin hotelo profilirati od zelenega razpoloženja avstrijskih volilcev. Tu je bila grupacija okoli Elisabeth Schmitz, skrajno konservativne predsednice akcije za pomoč v primeru katastrofe, ki se ni sprijaznila z delno nekoliko liberalnejšimi stališči skupine okoli prof. Tollmanna; napovedala je samostojno kandidacijo, s katero pa ni uspela, ker ni dobila dovolj podpisov v podporo svoji listi, kakor to predpisuje avstrijski volilni zakon. Potem je bil socialistični „disident“ in doslej „divji poslanec“ v parlamentu Stefan Tull, ki pa s svojo kandidacijo prav tako ni uspel. Vsaj delni uspeh je zabeležil bivši notranji minister in predsednik sindikatov Franz Olah (ki so ga leta 1968 izključili iz SPÖ in je med avstrijskim delavstvom znan kot izredno desničarski predstavnik nekdanje koalicijske vlade); njemu in njegovim somišljenikom je uspelo, da so po-

FISCHER: To je pač zelo načelno vprašanje. Če koroški Slovenci mislijo, da se z manjšinsko politiko obstoječih strank res ne morejo identificirati, kot to formulirate, potem je v demokraciji tudi legitimno, da se združijo v grupacijami, kakršna je ALÖ. Pravim, legitimno je. Nimam tega pa za pametno, ker menim, da je v socialistični stranki kljub temu oziranju na specifične koroške razmere, ki sem ga poudaril, dovolj simpatije in dovolj razumevanja in dovolj pripravljenosti za nadaljnje razvijanje tega problema. Max Weber je nekje dejal, politika je vrtnanje trdih desk z občutkom in potrpljenjem, manjšinsko vprašanje pa je gotovo posebno trda deska, in mislim, da je nadaljevanje tega vrtnanja z občutkom in potrpljenjem najbolj smiselna politika. Na Dunaju boste pri SPÖ vedno našli zagovornike, ki so zakleti zagovorniki mirne rešitve, rešitve na široki bazi in rešitve malih, toda stalnih korakov.

Ali ne mislite, da bi se morala taka pripravljenost za pogovor poznati v praksi, npr. v pozitivni rešitvi vprašanja dvojezičnih vrtecev ali v vprašanju radia in televizije, trgovske akademije, ureditve uradnega jezika oz. v vprašanju pospeševanja manjšinske splošne? Zakaj je tako težavno na Koroškem tudi pri socialistih dobiti zeleno luč za take rešitve?

FISCHER: O vseh treh točkah, ki ste jih imenovali, mislim, da so vredne diskusije. Pred kratkim sem bil na Koroškem od zastopnikov manjšine nagovorjen glede vprašanja vrtecev. Vem, da se tudi zvezni kancler bavi s tem in išče napredek. Ne bi izključeval, da nam uspe zagotoviti gotovo pomoč s strani zveze, da bi olajšali položaj na področju otroškega varstva na Koroškem, in kar zadeva vprašanje radia, pa imamo v Avstriji seveda radijski monopol, stvari, na katere je treba paziti, mislim pa, da ima zvezni kancler namen, ali pa je to že storil, da prosi generalnega intendanta, da ta problem preveri.

V vprašanju financiranja bi pri tem gotovo bili kakšni konflikti.

FISCHER: Gotovo vprašanje financiranja v tako napeti situaciji, kot je sedanja, ni najlažje. Nočemo tudi dati nobenega prijemalščaka za poceni demagogijo. Saj veste, kaj nam vse očitajo glede zapravljanja itd. s strani opozicije, toda še enkrat povem, socialistična stranka vam bo gotovo že zaradi svojega prepričanja in tudi zaradi svoje moči lahko več pomagala kot vsaka ALÖ, ki bi vendar samo

spet prispevala k določeni antagonizaciji, če bi dejansko agirala masivno. Saj nimate nič od tega, če vam damo prav in če zato FPÖ in tudi deli ÖVP problem spet veselo zakurijo. Delati moramo politiko malih korakov v soglasju z zastopniki nemškogovorečega prebivalstva na Koroškem, in mislim, da bi pogovorna baza v sosvetu lahko bila zelo konstruktivna.

Za izven tega sosveta ni nobene možnosti za pogovor?

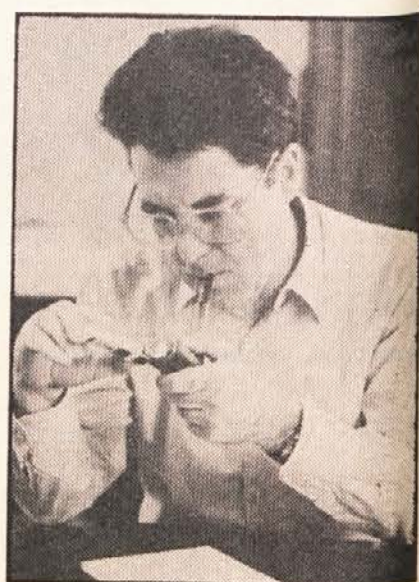
FISCHER: Gotovo, mislim, da je zvezni kancler letos spet imel razgovor, toda zelo previdno se mora gibati. Sodelovanje v sosvetu bi najbrž znal bolje honorirati kot v neuradnih pogovorih izven sosveta. To je moja ocena. Lahko se motim, toda ne verjamem, da se motim.

Po drugi strani pa je vse tudi vprašanje časa, kajti čas dela proti manjšini. Kako hitro bo SPÖ, če bo ostala na vladi, pospešila reševanje odprtih vprašanj?

FISCHER: Nočem se vedno spet vračati na isto točko, ampak seveda bo malo odvisno tudi od tega, ali zdaj mislite znotraj ali zunaj sosveta. Če je izven sosveta, potem prevzete niti nečemo izpustiti, toda težave so gotovo večje zunaj sosveta kot znotraj sosveta.

Predsednik ZSO Feliks Wieser piše v zadnjem „Slovenskem vestniku“, da bo odločitev ZSO glede volitev odvisna seveda tudi od tega, koliko bo socialistična vlada pripravljena rešiti vprašanje dvojezičnih vrtecev in trgovske akademije, kot je bilo dogovorjeno 21. januarja z zveznim kanclerjem. Kako to vidite kot predsednik socialističnega kluba?

FISCHER: Poglejte, namenoma nočem storiti nekaj, kar marsikdo od vaših bralcev morda pričakuje, da bi zdaj s pogledom na bližnje volitve izbral zelo lepo zvenečo in daljnosežne formulacije. To ni moj način politike. Koroški Slovenci naj preudarijo, ali mislijo, da so njihovi interesi pri gospodih od FPÖ ali ÖVP v boljših rokah ali ne vendarle pri socialistični stranki, in kar zadeva ALÖ, bi bil po vsej verjetnosti glas za ALÖ glas, ki sploh ne bi prišel do veljave, ker ALÖ gotovo ne bo dobila mandata. To so kriteriji. Koroški Slovenci naj stranke ocenijo po njihovem dosedanjem zadržanju do manjšine in ne po nekih obljubah, ki pridejo zdaj kratko pred volitvami. Jaz osebno vem, ker sem govoril z zveznim kanclerjem, potem ko sem se vrnil s potovanja po Koroškem, da ima probleme v glavi, da se jih zaveda in da prav v vprašanju otroških vrtecev išče rešitve in tudi glede vprašanja abiturientnega tečaja preverja, ali ne bi bilo mogoče za tiste, ki pridejo v poštev, in njihovo število vendar ni preveliko, urediti dejansko kak razred ali kaj takega, kar bi bilo finančno mogoče zagovarjati in bi oadgovarjalo interesom slovenske manjšine. Toda še enkrat rečem, ne odločajte se po tem, kar je rečeno tri tedne pred vo-

Dr. Heinz Fischer, predsednik kluba socialističnih poslancev in zveznih svetnikov

litvami, temveč po tem, kar so stranke storile v zadnjih desetih ali dvajsetih letih.

V tej zvezi še polemična zaostritev: SPÖ je za koroške Slovence tista stranka, ki jim je prinesla ugotavljanje manjšine, zakon o narodnih skupinah in tristrankarski pakt, in že sedem let praktični zastoj v reševanju zaradi vztrajanja pri sosvetih. Zakaj naj koroški Slovenci spričo tega volijo socialistično stranko?

FISCHER: Prvič so koroški Slovenci Avstriji, in mislim, da imajo vsi Avstrijci razlog, da volijo SPÖ, iz gospodarskih, socialnih in zunanjepolitičnih vidikov. Sodim, da mora v tisti meri, v kateri so koroški Slovenci Avstriji, biti v njihovem interesu, da to gospodarsko in zunanjo politiko nadaljujemo. In kar zadeva specifične interese kot Slovenci, pa je bil ta manjšinski zakon tristrankarski zakon. Sam sem lahko v parlamentu sledil vedenju gospodov Deutschmann in Scrinzi in Gorton in lahko rečem, zakon bi bil manj naklonjen manjšinam in bi bil drugačen, če ne bi zvezni kancler in tudi strokovnjaki urada zveznega kanclerja tu vnesli naša stališča, o katerih mislimo, da imajo več razumevanja za upravičene interese manjšine kot druge stranke. ÖVP pač na Koroškem govori drugače kot na Dunaju, jaz se pa trudim, kot vidite, da bi na Dunaju in na Koroškem povedal isto.

Z eno besedo, interesi koroških Slovencev so pri SPÖ v boljših rokah kot pri vseh drugih strankah?

FISCHER: Mislim, da so interesi avstrijskih državljanov slovenske narodnosti in materinščine pri SPÖ v boljših rokah, tako po njihovi lastnosti kot Avstrijci kot tudi po njihovi lastnosti kot Slovenci, kakor pri drugih parlamentarnih strankah.

S predsednikom kluba socialističnih poslancev dr. Heinzem Fischerjem se je pogovarjal Peter Wieser

Bratski spor v hiši zeleni

žene podpisov zbrali vsaj na Tirolskem, kjer se bo torej tudi ta lista potegovala za glasove. Nekateri rjave organizacije, ki so hotele zlesti na zeleni voz, je zavrnilo predsedstvo Združenih zelenih. Prava sramota je kandidatura neonacistične liste „AUS“, ki se zavzema za izgon tujih delavcev, ki so zaposleni v Avstriji, in se pri tem svojem programu ravna po izrazitih nacističnih geslih. Pa tudi z Alternativno listo Avstrije, ki je bila v Gradcu tako uspešna, ni prišlo do skupnega nastopa, ker se le-ta razume tudi kot družbenopolitična skupina in je njen program mnogo širši, kot so gesla o zaščiti narave in ekologiji.

Takomenovani „neodvisni“, se pravi konservativni listi s simpatijami spremlja predvsem Združene zelene, od katerih upravičeno pričakuje, da bodo v splošnih družbenopolitičnih vprašanjih kljub „neetabliranosti“ stali na konservativnih pozicijah. Pri tem gredo računni v tej smeri, da bi Združeni zeleni z morebitnim uspehom po eni strani

onemogočili uspeh Alternativne liste (ki je za te kroge pač preveč ali celo „skrajno“ levičarska), po drugi strani pa s pomočjo volilne geometrije preprečili ponovno absolutno večino SPÖ.

Vendar so se izgledi za tak uspeh v minulem tednu občutno zmanjšali. Najvažnejša proponenta Združenih zelenih — prof. Tollmann fer v Salzburgu uspešni občinski svetnik in filmski igralec Fux — ki očitno oba bolela za preveliko samozvestjo, sta hotela drug drugega izrinuti iz vodstva stranke: Tollmann je Fuxu zameril njegovo spolno izživeljanje, o katerem se je le-ta menda bahal v novi avstrijski reviji „Basta“, medtem ko je Fux očital Tollmannu, da preveč avtoritarno vodi stranko in da s takim predsednikom ni možno sodelovati. Nedeljska seja vodstva Združenih zelenih se je končala s „spravo“ obeh kontrahentov, ki sta ba-je uvidela, da sta se v določenih vprašanjih „molila“ in da vsega nista „tako mislila“. Ta sprava je bila za gibanje življenjsko važna, kajti če bi prišlo da

odprtega spora, bi bili izgledi za uspeh pri volitvah gotovo že vnaprej zapravljeni.

Kljub temu ostane pri stvari grenak okus: namreč, da tudi pri tej stranki, ki se je pojavila z geslom „Proč od etablirane politike“, postajajo vprašanja osebnosti važnejša od stvarnih vprašanj. Da gre — kakor pri velikih strankah — bolj za personalno politiko (kdo jamči za več glasov?) kot pa za osveščanje občana, ki ga ne zanima toliko, kdaj Fux s kom kaj počne, marveč, kaj bo delal v parlamentu, če bo izvoljen; ali se bo v parlamentu zavzemal za več demokracije, za več transparence in enakopravnosti, ali pa si bo s svojimi mesečnimi 13.000 šilingi samo svojo „rit brisal“, ker kaj drugega s tem denarjem ne more začeti, kar je vedela poročati revija „Basta“.

Torej se vsiljuje vtis, da listi, ki so nastopali z gesli o zaščiti narave, pravicah občanov, odpravi privilegijev itd., postavljajo vprašanja lastne politične kariere nad te golovo pozitivne in potrebne zahteve. Tedaj pa se ne razlikujejo dosti od etabliranih strank in tudi nimajo kaj opraviti s listimi zelenimi, ki v ZR Nemčiji tako vznemirjajo celotno filistritsko družbo.

Dober odziv na dneve slovenskega filma

Slovenska prosvetna zveza je že vsa povojna leta skrbela za to, da so ljubitelji filmske umetnosti na Koroškem imeli priložnost spoznavati tudi dosežke slovenske filmske proizvodnje. To se je sprva odvijalo potom potujočega kina SPZ, pozneje pa s posredovanjem filmskih predstav v krajevnih kinodvoranah, pa tudi potom ozkometražnega projektorja. SPZ je celo uspelo organizirati nekaj premier slovenskega filma kot na primer filma Na klancu, Cvetje v jeseni, Vrnitev in druge. Vse te premiere in naslednje predstave slovenskih filmov, ki jih je SPZ posredovala v številnih krajih od Čajne do Pliberke so med našim ljudstvom doživele velik odziv.

Zato se je Slovenska prosvetna zveza spet odločila organizirati predstave slovenskih filmov in sicer v obliki dnevov slovenskega filma. Tokrat je to priredila skupno s krajevnimi društvi in v času od 22. do 25. marca 1983 posredovala štiri slovenske filme. Pri tem je šlo za tri novejšje slovenske filme, ki jih na Koroškem še nismo videli, in sicer Tistega lepega dne, Deseti brat in Pustota, medtem ko je film Srečno Kekec že razveseljeval našo mladino. Kot znano, so filmske predstave bile na Čajni v Ziljski dolini, v

Šentjakobu v Rožu in kar je še posebej razveseljivo, da je SPZ uspelo tokrat dobiti prostor tudi v kinodvorani v Velikovcu.

Posredovanje filmskih predstav je že iz organizacijskega vidika zelo zapletena zadeva, zato smo tem bolj veseli, da so predstave bile dobro obiskane, kar pa je seveda tudi zasluga posameznih krajevnih društev, ki so v tem oziru prispevala svoj delež. Posebno uspele so predstave na Čajni in v Velikovcu in predvsem mladinskega filma v Šentjakobu, medtem ko večerna predstava zaradi vremenskih razmer ni bila povsem zasedena, kar pa ni škodilo v slabo prirediteljem.

Vsekakor so dnevi slovenskega filma znova potrdili, kako naši ljudje radi gledajo slovenske filme in da je to tudi oblika kulturnega delovanja, ki pritegne tudi tistega človeka, ki se sicer kulturno bolj malo udeležuje. Povsod, zlasti v Velikovcu, so ljudje izrazili željo, da SPZ tudi v bodoče organizira take prireditve. Odgovorni pri SPZ so nam obljubili, da bodo kmalu spet vabili na predstave slovenskih filmov, kar bo brez dvoma spet privabilo številne gledalce.

Bogata bera slovenske likovne umetnosti

V zadnjih letih se je likovna umetnost tudi med koroškimi Slovenci razvila tako med akademskimi slikarji kot med samouki. Vendar je vedno manj-kalo možnosti za predstavitev ustvarje-

dijakov Zvezne gimnazije za Slovence. Tu gre za obširen prikaz slikarskih del dijakov slovenske gimnazije, ki so jih izdelali v tekočem šolskem letu. Čeprav pri tej razstavi ne gre za višje umet-

otvoritev razstave slik in skulptur slikarja Jožeta Boschitzja pretekli ponedeljek v galeriji Hildebrand v Celovcu je vsekakor bil dogodek tedna, kar zadeva likovno umetnost. Jože Boschitz predstavlja enega izmed fistih mladih likovnih umetnikov, ki že krepko posegajo v dogajanje na področju moderne umetniškega sporočila sodobne koroške in avstrijske likovne umetnosti.

Jože Boschitz je opozoril nase z izredno družbeno kritičnimi motivi, ki so po izpovedi bili bližje realističnemu slikanju, vendar je že tedaj nakazoval svojo umetniško smer. Pri tem je brez dvoma svoje prispevala umetniška šola, ki jo je Boschitz doživel na Poljskem. Če je prej še nekoliko nihal med eno ali drugo smerjo, lahko zdaj rečemo, da je Boschitz že začrtal smer svojega umetniškega sporočila. Njegov način izražanja ni dojemljiv na prvi pogled, z Boschitzevimi slikami se je treba ukvarjati intenzivno, včasih je ob tem celo potrebna umetnikova pomoč. Toda potem, ko človek dojameta umetnikovo govorico, je le-ta izredno zgovorna, potrjuje, da je v razstavljenih delih nakaznih mnogo reči, ki kažejo na nedostanke sodobne človeške družbe, ki čestokrat izgublja odnos do narave in sočloveka. Boschitzovo razstavo ni mogoče dojeti z enim obiskom, tja je treba iti večkrat, kar vsem ljubiteljem likovne umetnosti toplo priporočamo.

Ločani na Obirskem

Znano je, da imamo na Obirskem radi glasbene prireditve. Doslej smo vabili na koncerte predvsem pevskih skupin in zborov iz sosednje Slovenije in seveda tudi domačih društev. Zanjno soboto, 26. marca 1983 pa je Slovensko prosvetno društvo „Obir“ v Kovačevih dvorani imelo v gosteh instrumentalno skupino, za katero je to bil 140. nastop. Obiskal nas je namreč tamburaški ansambel SPD „Jepa-Baško jezero“ iz Loč.

Pod vodstvom marljive Erike Wrolich so nam podarjali vižo za vižo, za katere smo se poslušalci sproti zahvaljevali z aplavzom. Pri eni pesmi- ci nas so celo pozvali k sodelovanju, tako da smo tudi v dvorani „okusili“ kako zveni naše petje ob zvokih tamburice. Program je prijetno popestril dekliski tercet, ki je zapel triglasno. Zares, v tem ansamblu je skritih nekaj zelo nadarjenih mladih ljudi. Kako skromni so bili začetki delovanja tamburaškega ansambla SPD „Jepa-Baško jezero“ iz Loč, in še marsikaj zanimivega nam je kot napovedovalec posameznih točk povedal učitelj Joško Wrolich. Da se je izplačalo vztrajati, o tem smo se poslušalci lahko sami prepričali. S kvaliteto, kakršno je mladi ansambel dosegel, so povsod dobrodošli. Kot zaključek so Ločani zaigrali in zapeli skladbo Hanzija Artača „Ob reki Dravci“ in sicer v priredbi Aleksandra Černuta. Dopadlo se nam je in naše ploskanje je veljalo obema hkrati: domačinu Hanziju in loškim tamburašem.

Da bi se še večkrat srečali, je ob koncu koncerta vsem zaželel predsednik SPD „Obir“ dr. Gusti Brumnik, ki je našim gostom iz Loč tudi ob začetku izrekel dobrodoščilo.

M. P.

„Nova kulturna politika“ Avstrije?

Uradna avstrijska kulturna politika zadnje čase „odkriva“ kulturo koroških Slovencev. Kot da bi hotela popraviti slab vtis, ki ga je zakrivil njen dolgoletni molk in prezir, se je na vsem lepem z izkušenim know-how-om in keep smiling-om, z managementom, propagando in reklamo krepko lotila naloge, seznaniti širši avstrijski,

Tako poceni naša kultura ni na prodaj. Že dolgo preden sta jo avstrijska vlada in ORF vzeli v zakup, je bila v najboljšem smislu demokratično-avstrijska. Zavzeta proti nekulturnemu šovinizmu, jezikovnemu nasilju, proti družbeni in politični krivici je bila vselej v službi borbe za narodno enakopravnost in človeško dostojanstvo.

V njenih vrstah je marsikdo, ki zna misliti z našo slovensko glavo... Eisler, Škocijan, 1976

evropski in ostali svet s storitvami slovenskih kulturnih delavcev na Koroškem.

V to medijalno ofenzivo se je vključil sam Kreisky in za njim še vsevedni Bacherjev ORF s Prunčevim prikazom slovenske literature na Koroškem. Stekle so nekatere subvencije, porazdelili so nekatere literarne štipendije.

Vse lepo in prav. Skrajni čas je že bil.

Sprašujem se, odkod ta nenadna ganljiva skrb za naše kulturno ustvarjanje? Nesebičen Dunaj že od nekdaj ni bil, zato pa tem bolj iznajdljiv, kadar je šlo za njegove koristi. Teh pa ni težko odkriti: Evropi in svetu je treba dokazati, da slovenska kultura na Koroškem uživa vse ugodnosti svobodnega razvoja, da je deležna javnega priznanja, da je njena pot v avstrijski prostor odprta, skratka, da je enakopraven del avstrijske kulture. Okrašena še z obrabljenimi nedeljivimi frazami o obogatitvi avstrijske kulture, o oplajanju, povezovanju, o kulturnih mostovih se praznično prezentira „nova kulturna politika“ Avstrije.

Ta borba pa je nedeljiva — socialna, politična in kulturna. Trostranski sporazum, krivični manjšinski zakoni pa niso le političen škandal, temveč tudi kulturna sramota za Avstrijo.

Dokler tu ne bo resničnega napredka, bo vse avstrijsko uradno dvorjenje naši kulturi dvomljivo in neiskreno.

Bolj potrebni so živi in iskreni odnosi naših ustvarjalcev do demokratične avstrijske kulture, do tiste, ki se sama z dneva v dan bori za svoje mesto v javnem kulturnem življenju naše dežele. V njenih vrstah je marsikdo, ki zna misliti tudi z našo slovensko glavo, ki v svojem delu tematizira družbeno razsežnost narodnostnega problema na Koroškem.

V ustvarjalnem duhovnem dialogu z njimi bo naša slovenska kultura našla resnično odmevnost in se hkrati oplodila ob dosežkih demokratične avstrijske kulturnosti.

Le po taki poti bo slovenska kultura kot narodnostno-specifičen in vreden element pognala korenine v bogati demokratični kulturi avstrijskega naroda.

dr. Jože Messner

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA —

Umrli je pesnik Miha Klinar

Minuli teden so na Bledu pokopali slovenskega pesnika in publicista Miha Klinarja, ki ga starejše generacije tudi pri nas na Koroškem dobro poznajo. Bil je koroški partizan in v mnogih njegovih pesmih (objavljene so bile v reviji Svoboda, Slovenskem vestniku v Koroškem koledarju) je opeval Koroško in naše ljudi.

Miha Klinar se je rodil 13. julija 1922 na Jesenicah, gimnazijo je obiskoval v Kranju in Beljaku, kjer je maturiral 1943. Istega leta je kot mlad fant odšel v partizane. Boril se je v Ziljski četi, ki je operirala v predelu med Golico — Jeko — Ziljo, ki je od slehernega partizana terjala še poseben napor in trpljenje. Novembra 1944 je po sovražnikovem napadu na četno taborišče od Ziljske čete ostalo le pet borcev živih, ki so se v hudi zimi prebili čez zasnežene Karavanke. Med njimi je bil tudi pesnik Miha Klinar. Prav ta doživetja so pesniku navdihnili, da je napisal mnogo partizanskih pesmi, ki brez dvoma sodijo v sam vrh tovrstne slovenske književnosti. Posebno pesmi, Mrtvi bataljon, Koroška, Koroška pravljica, Dobrač in druge, sodijo med pesniške stvaritve, ki so nastale v tistem usodnem času. V teh pesmih Klinar opeva Koroško in njene ljudi.

Čeprav umetniški opus Mihe Klinarja ne obsega le liriko, saj je napisal tudi mnogo proznih del, zlasti o delu, boju in življenju jeseniških železarjev, je prav njegova partizanska lirika v javnosti našla največ odziva. Znani slovenski literarni kritik Boris Paternu je o Klinarjevi liriki med drugim zapisal: „Klinarjeve pesmi so tesno spojene s koroškim partizanstvom, kar jim daje svojevrstno pokrajinsko in idejno obeležje.“

Miha Klinar je izdal več pesniških zbirk med katerimi je zbirko Mrtvi bataljon posvetil boju slovenskih partizanov v Ziljski dolini. Miha Klinar je za njegovo ustvarjalnost prejel več priznanj, med njimi Kajuhovo nagrado, Nagrado vstaje slovenskega naroda, Čufarjevo plaketo, Prešernovo nagrado za Gorenjsko in druge.

Miha Klinar je umrl sredi ustvarjalnega zanosa, vendar bo med nami ostal živ, kot so žive njegove pesmi s katerimi si je v slovenskem slostvu zagotovil vidno mesto.

Slikar Jože Boschitz

nih del; zdaj pa je navoljo že nekaj galerij, ki slovenskim umetnikom nudijo možnost stopiti s svojimi deli v javnost.

Tako smo konec minulega tedna imeli priložnost prisostvovati otvoritvi treh razstav. Prva je bila v prostorih Mohorjeve knjižarne v Celovcu, kjer se je s svojimi slikami predstavil samouk Stanko Petjak. Slednji je razstavil svoje motive iz Podjune oz. njegove domače okolice. Značilnosti njegovih slik so svetle, vesele barve, kar ponazarja njegov optimizem, ki ga s tem hoče izpovedati. Ob tem je treba zapisati, da so Petjakove slike najbolj posrečene v abstraktni motiviki, kjer igra barv pride najbolj do izraza. Stanko Petjak se je na otvoritvi predstavil še kot pesnik in navzočim prebral nekaj ljubzenske lirike, ki se kajpada močno naslanja na koroško narodno pesem.

Galerija Tinje je preteklo soboto vabila na otvoritev razstave likovnih del

niške ambicije, gledalec vendarle dobi občutek, da vsaj pri večini del gre za določen umetniški napor. Predvsem pa razstava dokazuje, da ima slovenska gimnazija vestne likovne pedagoge, ki dijake uvajajo v svet likovne umetnosti. Mag. Andreja Zikulnig je kot ena izmed njih, navzočim povedala, da se pač trudijo po svojih močeh in da so veseli, da ob tem nastajajo slike, ki jih je vredno postaviti na ogled. Rektor doma v Tinjah Jože Kopeinig pa je povedal, da se njihova galerija trudi predstavljati tudi take umetnike, ki sicer še niso imeli možnosti stopiti v javnost. Razstavo je v imenu slovenske gimnazije odprl novi predsednik KKZ dr. Janko Zerzer. Otvoritev je bila povezana s kratkim kulturnim sporedom, izvedenim od dijakov slovenske gimnazije. Prišel je tudi predsednik Združenja staršev dipl. trg. Janko Urank, sicer pa so publiko sestavljali člani katoliške mladine Avstrije, ki se mudijo na seminarju v Tinjah.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi na
MLADINSKO
REVIJO

v nedeljo 10. aprila 1983 ob 14.30 uri
v kulturnem domu na Ziljski Bistrici.
Sodelujejo otroci kot pevci, recitatorji, glasbeniki in pripovedniki.

Žitara vas: Ob navzočnosti Feldnerja glasovali o razpustu KHD

Na predavanju KHD-predsednika Feldnerja v zvezi s slovenščino v šoli in cerkvi so zadnji teden vabili letaki, ki so prišli v vsa gospodinjstva Žitare vasi in okolice. Heimatdienst je izdajanje „Ruf der Heimat“ že premalo, sedaj provocira že s krajevnimi sestanki. V Steinacherjevem domu v Miklavčevem pa je naletel Feldner na odločen odpor domačega prebivalstva, ki se vedno bolj zaveda svojih narodnih in socialnih pravic.

Iz Žitare vasi in širše podjunske okolice se je nabralo le kakih 20 heimatdienstovskih pristašev, kar priča o slabem zaledju KHD-ja med prebivalstvom. Nerazumljivo je, kako veliko vlogo KHD-ju pripisujejo parlamentarne stranke, ko gre za neupoštevanje pravic slovenske narodne skupnosti. Koroška realnost je pač, da je KHD zmeraj tako velik, kot ga hočejo imeti stranke protimanjšinskega tristrankarskega sporazuma. Kakšno vlogo imajo pri tem koroški časopisi, se je tudi tukaj pokazalo. Koroški časopis z največjo naklado je o zborovanju v Miklavčevem poročal seveda tako, da je Slovence napravil za kršilce miru. In ker je antikomunistem tako razširjen, je po hitrem postopku napravil seveda iz narodne pesmi „V Smihelu 'no kajžico imam“, ki so jo peli domačini po končanem zborovanju, kar „Internacionalo“. Tako vse „domovini zveste“ Korošce spet malo strese takoimenovani prastrah pred slovenskimi sodeželani, ki

se zavzemajo za enakopravnost obeh narodov na Koroškem.

V svojem predavanju je Feldner ponavljal argumente, ki so že znani iz KHD-jevskega glasila, pač da so nemškogovoreči učitelji, šolarji in verniki zapostavljeni itd. S takšnim izvajanjem se seveda večina navzočih ni mogla strinjati, takšna enostranska informacija se je Slovincem zdela hujskaška, zato so mu med govorom stavljali vprašanja, na katera pa večinoma ni vedel odgovora. Feldner je v svojem uvodu sicer pozdravil navzoče koroške Slovence, ko pa so mu postavljali konkretna vprašanja, jih je imenoval razgrajče in njegovi pristaši so celo poklicali žandarmerijo, da bi zadušila vprašujoče, kar pa je bil pravi nesmisel, ki se ni dal izvesti. Tudi v diskusiji, ki je sledila govoru, so navzoči Slovinci (bilo jih je kakih 35) močno sodelovali. Feldnerju so stavljali vprašanja, kdo ga je izvolil za govornika 90% prebivalcev Koroške, kaj pravi k tristrankarskemu

paktu, zakaj pride iz Celovca hujskat ljudi enega proti drugemu, kaj pravi k akcijam, ki jih je KHD v zadnjih letih vodil proti novim delovnim mestom na južnem Koroškem. Navzoč je bil tudi žitarski župan Posod, ki je zaposlen v avstrijsko-jugoslovanski tovarni celuloze „Obir“ na Rebrici. Ker je prav pri reševanju tovarne Obir bila gonja KHD najhujša, so domačini vprašali Posoda, kaj osebno misli o tej zadevi. Odgovoril je, da je svoje mnenje že povedal KHD-ju, javno ga pa pred vsemi navzočimi ni hotel ponoviti.

Mislim, da je bila odločitev, da gremo Slovinci na to zborovanje in se postavimo proti enostranski informaciji in narodnostnemu ščuvanju, pravilna. Prav posebno važno pa se mi zdi, da je v Steinacherjevem domu, ob navzočnosti najvišjih heimatdienstovskih predstavnikov (poleg Feldnerja sta bila navzoča tudi poslovođa „Oberst“ Jessenitschnig in gospod Stuchetz) prišlo na pobudo diskutantov do glasovanja o razveljavitvi tristrankarskega pakta in o razpustitvi KHD-jevske organizacije. Z večino sta bila sklepa sprejeta. Feldner in pristaši so bili seveda divji. Dobili pa so pravi odgovor.

F. Rozman

O letošnjem sodelovanju celovške in ljubljanske univerze

Predstavniki „Univerze Edvarda Kardelja“ v Ljubljani in predstavniki celovške univerze pod vodstvom obeh rektorjev dr. Ivo Fabincem in dr. Günther Hödlom, so zadnji teden v Celovcu podpisali konkretni načrt letošnjega sodelovanja obeh univerz. Pogodba o sodelovanju obeh univerz je bila podpisana že pred dvema letoma.

Konkretno so se zmenili, da bo letos sodelovalo na celovški univerzi skupno 41 dni nekaj znanstvenih sodelavcev pedagoškega, filozofskega, geografskega in drugih inštitutov. Obratno pa bo nekaj celovških univerzitetnih sodelavcev delalo na ljubljanski univerzi. Med drugim se bodo v Celovcu srečali slavisti obeh univerz, posebej tudi še germanisti. Tudi sociologi obeh univerz bodo jeseni nadaljevali svoje skupno delo s svojim

tretjim srečanjem. Celovški znanstveniki, ki bodo na Koroškem raziskovali vpliv televizije na otroke, so predlagali ljubljanskim kolegom naj se pridružijo projektu, da bi v paralelni študiji prišli morda do bolj zanimivih rezultatov.

Splošno zanimiv pa bo seveda tudi zgodovinski seminar o Nemcih v Sloveniji za časa narodnega gibanja in v času prve jugoslovanske države (1848–1941), ki ga za letošnjo jesen pripravlja v Ljubljani prof. Janko Pleterski. Z obeh strani meje se ga bodo udeležili spet vidni zgodovinarji, ki so deloma sodelovali tudi že na celovškem seminarju o plebiscitu. Eden izmed referentov bo tudi direktor Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu.

Tudi na šolskem področju iščejo teme, ki so zanimive za obe strani.

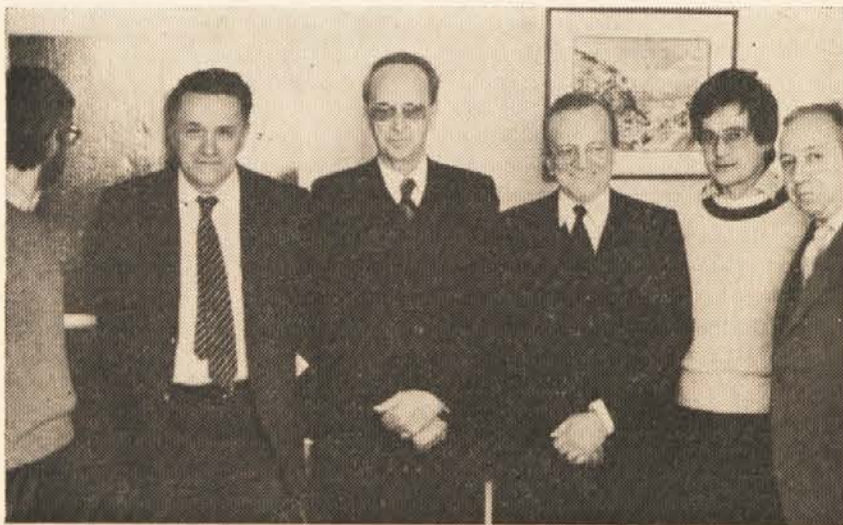
Aprila meseca se bosta o teh vprašanjih pogovarjala dr. Klingler (Celovec) in dr. Požarnik (Ljubljana). Prav gotovo se na tem področju ponuja dvojezično šolstvo, ki bi se ga splačalo temeljiteje raziskovati tako po vsebini kakor tudi po metodah.

Ta obširni program, ki ga bodo v naslednjih letih še razširili, je po podpisu pogodbe predstavil rektor Hödl Slovenskemu vestniku in med drugim poudaril cilj celovške univerze, ki se trudi za tesno sodelovanje celovške, ljubljanske, videmske in tudi tržaške univerze, s katero bo celovška univerza v bližnji prihodnosti podpisala sodelovalno pogodbo. Rektor Hödl je še dodal, da se celovška univerza razume tudi kot posrednik v manjšinskem vprašanju.

Rektor ljubljanske univerze, dr. Ivo Fabinc, je o še mladem sodelovanju obeh univerz dejal, da na obeh straneh čutijo potrebo po takšnem sodelovanju, ki ni formalnega značaja temveč se odvija delovno in se loteva tudi sodobnih vprašanj (npr. kadrovanje). Dejaj, da so možnosti še neizkoriščene (začelo se je na filozofski fakulteti, sedaj se sodelovanje razširjuje na ekonomijo, matematiko in informatiko), odpirajo pa se tudi možnosti za mednarodne projekte.

VLOGA SLOVENSKEGA ZNANSTVENEGA INŠTITUTA

Predstavniki ljubljanske univerze so se ob priliki podpisa oglašili tudi na Slovenskem znanstvenem inštitutu, kjer sta jima dr. Avgustin Malle in Teodor Domej predstavila obsežno delovanje inštituta, ki sega od zbiranja dokumentacije, preko izdajanja znanstvenih publikacij do raziskovalnega dela. Direktor Malle je ob tej priliki tudi povedal, da se inštitut bori za to, da prevzamejo avstrijske oblasti perzonalne in deloma tudi materialne stroške inštituta. Zastopniki univerze pa so poudarili pomembno vlogo slovenskega znanstvenega inštituta kot povezovalni faktor med celovško in ljubljansko univerzo in kot del slovenskega znanstvenega delovanja.

Zastopniki ljubljanske univerze s sodelavci Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu. Z leve na desno: Teodor Domej, dr. Stanovnik, dekan dr. Franc Vreg, rektor dr. Ivo Fabinc, dr. Avgustin Malle, dekan dr. Jurak.

V minulem letu 16 mio. izdatkov v Galiciji

V ospredju občinske seje, ki jo je vodil župan Josef Wutte (ÖVP), je bil letni obračun občine za preteklo leto. Občina je v preteklem letu izdala 16 milijonov šilingov, dohodkov pa je bilo nekaj manj. Kot je razvidno iz obračuna, občina sorazmerno visoko podpira športno društvo, vendar še ni videti konca podpor. Tudi na zadnji seji je poročal župan, da je gališko športno društvo spet zaprosilo za podporo, ki jo bodo potrebovali za dokončno izgraditev športnega igrišča.

Gališki občinski svet je tudi sklenil, da bo prevzel stroške za osvetljavo farne cerkve, odobrili pa so tudi podpre privatnikom, ki sami gradijo vodovode, ker niso priključeni na občinsko vodno mrežo. Še to leto bodo izdali občinski prospekt v nakladi 50.000 izvodov za katerega so odobrili 70.000 šilingov. Do večje razprave je prišlo pri prošnjah za prenamembe zemljišč, ker so odobrili tudi prošnjo podjetja, ki želi zgraditi v Klančah počitniško naselje.

Soglasno je podprl gališki občinski svet tudi predlog Jožeta Uranka (EL), da naj odslej občina posebno počasti občane, ki so dosegli 70. leto. Letos bo en občan v Galiciji dosegel 90. leto, župiri 85. leto; med njimi tudi bivši štirnik z Apač Jožef Wutte, pet jih bo doseglo 80. leto; med njimi je Johann Wolte z Apač, med jubilarji, ki praznujejo 75. leto pa sta tudi Terezija Woschitz s Klanč in Paula Zaplotnik iz Galicije.

Mladinski FUEV-seminar na Reki

Ta teden je bil pri Antoniču na Reki (Sentjakob) štiridnevni mladinski seminar FUEV, ki se ga je udeležilo nad 50 mladincev vključenih organizacij, med drugim iz Danske, Nemčije, Italije in Avstrije. V diskusijah, predavanjih in seminarjih so obravnavali narodnostno problematiko na Koroškem in v Evropi. Udeleženci seminarja so se udeležili tudi ekskurzije na južnem Koroškem.

Na XII. tekmovanju učencev in študentov glasbe Slovenije:

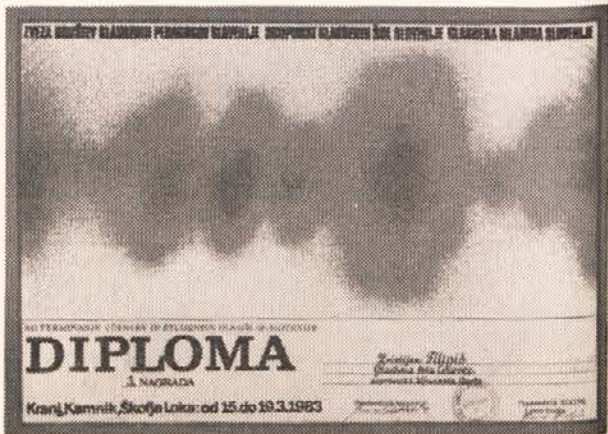
Nagrada za Kristijana Filipiča

V Kranju, Kamniku in Škofji Loki se je od 15. do 19. marca 1983 odvijalo XII. tekmovanje učencev in študentov glasbe Slovenije. Tekmovanja potekajo trienalno, kar pomeni, da se v treh letih zvrstijo vsi instrumenti, ki jih poučujemo v glasbenih šolah. Letos so bila na sporedu godala (violina in violončelo) — 23 tekmovalcev, pihala (kljunasta flauta, flauta, klarinet, oboa, saxofon, in fagot) — 113 tekmovalcev, trobila (rog, trobenta, pozavna, tuba) — 55 tekmovalcev in kitare — 35 tekmovalcev. Skupno je sodelovalo 226 učencev in študentov iz glasbenih šol Slovenije, obeh srednjih glasbenih šol iz Ljubljane in Maribora ter iz akademije za glasbo iz Ljubljane. Iz Glasbene Matice Trst je sodelovalo osem tekmovalcev na oboi, klarinetu, trobenti in kitari.

Prvič se je tekmovanja udeležil tudi učenec Glasbene šole na Koroškem in sicer Kristijan Filipič, ki obiskuje glasbeno šolo v Bilčovsu in se četrto leto uči sopransko kljunasto flauto pri prof. Lovru Sodji. Na klavirju ga je spremljala učiteljica Glasbene šole na Koroškem (oddelek Celovec) Anneliese Merkač-Hauser. V zelo hudi konkurenci učencev iz Slovenije, ki imajo pač ugodnejše pogoje, je do-

bil III. nagrado. Če upoštevamo, da pravzaprav nima vzornikov, pomeni to lep dosežek. Njegov uspeh naj bo vzpodbuda tudi ostalim učencem glasbene šole na Koroškem, kajti le z rednim in vztrajnim delom se da doseči dobre uspehe.

Zaključnega koncerta, ki je bil

Diploma Kristijana Filipiča za 3. mesto s sopransko kljunasto flauto

v soboto, dne 19. marca v Prešernovem gledališču v Kranju, so se poleg ostalih udeležili tudi predstavniki vodstva Glasbene šole na Koroškem in starši učenca.

Glasbena šola na Koroškem se bo sicer prvič javno predstavila v Ljubljani na 1. srečanju mladih slovenskih glasbenikov treh dežel, na katerem bodo sodelovali tudi učenci Glasbene Matice iz Trsta in glasbenih šol Slovenije. Srečanje bo v soboto, dne 16. aprila v srednji dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani, na kar vse Korošce že danes prisrčno vabimo. Lovro Sodja

Zveza koroških partizanov vabi na potovanje z udobnim Sienčniko-vim avtobusom

Skozi Jugoslavijo, Bolgarijo, Turčijo in Grčijo

Predviden je sledeč spored:

1. dan, 5. 5. 83. Pliberk—Celovec—Ljubelj—Ljubljana—Zagreb—Novska—Jasenovac—Slavonski Brod—Beograd.
2. dan, 6. 5. 83. Beograd—Niš—Dimitrovgrad, meja Sofija—Plovdiv.
3. dan, 7. 5. 83. Plovdiv—Svilengrad—turška meja—Odrin—Istanbul (Carigrad).
4. dan, 8. 5. 83. Celodnevni ogled carigradskih znamenitosti.
5. dan, 9. 5. 83. Dopoldne nadaljevanje ogledov, popoldne prosto.
6. dan, 10. 5. 83. Istanbul — vožnja po mostu preko Bospora v azijsko Turčijo — ob Marmarskem morju preko Burse v Kanakale pri Dardanelah.
7. dan, 11. 5. 83. Vožnja do Troje in ogled sloviti izkopenin — Kanakale, s trajektom preko dardanelske ožine v evropsko Turčijo—Kesan—Ipsala—grška meja—Kavalla—Solun.
8. dan, 12. 5. 83. Solun—Gevgelija—jugoslovanska meja—Stobi, ogled izkopenin — Skopje.
9. dan, 13. 5. 83. Skopje—Kosovo polje—Kosovska Mitrovica—Čačak—Titovo Užice.
10. dan, 14. 5. 83. Titovo Užice—Sarajevo—Travnik—Jajce—Banja Luka.
11. dan, 15. 5. 83. Banja Luka—Okučani—Zagreb—Maribor—Pliberk—Celovec.

Cena potovanja je S 5.500.— na bazi polpenziona — prenočišče v dvoposteljnih hotelskih sobah, zajtrk in večerja. Prijave pismeno na Zvezo koroških partizanov, 9020 Celovec, Gasometergasse 10, ali po telefonu, dopoldne (0 42 22) 51 37 52, popoldne 59 37 74.

Za organizacijo potovanja
Janez Weiss l. r.

PRIREDITVE

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi vse člane in prijatelje na

VELIKONOČNO BAKLJADO

Zbirališče: v soboto 2. aprila 1983 ob 21. uri pri Jugu v Dvorcu.

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi na

7. RADIŠKI PLES

v soboto 9. aprila 1983 ob 20. uri v kulturnem domu na Radišah.

Igra Alpski sekstet.

V Mohorjevi knjigarni razstavlja svoje slike **Stanko Sadjak**. Razstava je odprta do 23. aprila 1983.

- Katoliški dom prosvete v Tinjah
- V sredo 6. 4. ob 14 do 17. ure: PEKA KRUHA — tudi z znato moko, nem. Vodi: ravn. Irene Kramer
- V četrtek 7. 4. ob 19. uri: RADI-RANKA na steklo in tehnika strganja na zrcalo. Nadaljnji termini: 15. 4., 22. 4. in 29. 4., vsakokrat ob 14. do 19. ure.
- Voditeljica: Herta Edlinger
- V petek 8. 4. ob 19.30 uri: BRALNI VEČER s pisateljico Lene MAYER-SKUMANZ.
- Vabljeni: starši, otroške vrtnarice, učitelji, vzgojitelji
- V soboto 9. 4. ob 9. do 18. ure: SEMINAR za otroške vrtnarice in starše otrok med 3. in 10. letom, nem. Voditeljica: Lene Mayer-Skumanz. Sopredatelj: Caritas

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi na

veseloigro ruskega pisatelja Katajeva „DAN ODDIHA“

v ponedeljek 4. aprila 1983, ob 14.30 uri v kulturnem domu na Radišah. Igrajo domači igralci. Režija: Silvo Ovsenk in Nuži Wieser.

Oglejte si
likovna dela dijakov
Zvezne gimnazije za Slovence
v Galeriji Tinje.
Razstava je odprta do 28. aprila 1983.

V Galeriji Hildebrand v Celovcu razstavlja svoje slike in tridimenzionalne objekte **Jože Boschitz**. Razstava je odprta do 4. aprila 1983 (od ponedeljka do petka ob 16.30 do 19.30 ure).

OB GOSTOVANJU SLOVENSKEGA STALNEGA GLEDALIŠČA IZ TRSTA NA KOROŠKEM:

V čem je sporočilo Mutastih bratov?

Če se vsedeš v gostilno nekje na našem južnokoroškem ozemlju, tam lahko srečaš ljudi, ki govorijo oba jezika, slovenskega in nemškega. Toda vse bolj pogosto srečaš ljudi, ki govorijo samo nemško, ko pa so popili nekaj kozarcev vina, prepevajo lepe slovenske viže, narodne pesmi koroških Slovencev.

Na take prilične situacije se človek nehote spomni, če razmišljaš o poljudni igri v dveh dejanjih Mutasti bratje, ki jo je napisal Matjaž Kmecl.

V delu gre predvsem za medčloveške odnose, za probleme narodnega obstoja slovenskega življa na Koroškem in v zamejstvu nasploh. Iz teh razlogov se je Slovensko stalno gledališče v Trstu — profesionalno gledališče Slovencev v Italiji — odločilo, da v režiji Jožeta Babiča, dobrega poznavalca in tolmača narodnostne situacije v zamejstvu, uprizaro igro z vrsto pro-

smi, edina vrednota, s katero jih je mogoče prepoznati kot koroške Slovence.

V Smrtnikovi družini Kmecl prikazuje odločno in narodno zavedno koroško družino. Hlapec Oswald je prisposodba notranje razklanega nemčurja, ki z dobro odmerjeno porcijo oportunizma snubi za Smrtnikovo hčerko (v mislih ima Smrtnikovo domačijo) in po slovensko razsaja samo doma, medtem ko se v javnosti z vso ponižnostjo predaja nemštukarstvu, ker se drugače v koroškem Slovincem sovražno razpoloženi družbi ne more uveljaviti. Vsa nemškonacionalna krutost pa pride do izraza po smrti zavednega Smrtnika, ki mu „nemčurija“ ne da miru. Enkrat odstranijo nagrobni križ, ker je slovenski, drugi ponoči zasuje jamo na pokopališču, nato preprečijo, da bi župnik zmolil slovenski očenaš in končno se takozvani brambovci, Smrtniko-

roških Slovencev. V podobnih potezah prikazuje Kmecl tudi ljubljanske izletnike, ki zgolj iz nekakšnih čustvenih nagibov klatijo prazno slamo o solidarnosti s koroškimi Slovenci in pri tem tudi ne zakrivajo potrošniških namenov ob obisku na Koroškem.

Avtor igre Matjaž Kmecl pravi: „Vse ali skoraj vse v tej igri ima po drobcih zvezo z resničnostjo, celota pa je kajpada izmišljena. Zato naj nihče ne gleda v njej nikogar, naj gleda raje vsakogar, vsem zvoni zvonec s Smrtnikovega dvorišča. Naj ne reče, da ni bilo čisto tako, ker zares ni bilo — po svojem smislu pa je bilo — in je še kar naprej — precej zelo tako. Nekaj osnovne zgodbe je res utemeljene na svečano skrivnostnih dogodkih ob smrti Šturmovega očeta in matere, toda že zgodba koroške Hemice in Oswalda-Ožbeka je „pobrana“ čisto drugače, daleč od ponosne Šturmove družine. Podobno velja za mutaste brate. V Smrtnikovi družini je po kamnih zbrana vsa Koroška od Globasnice do zilijske Bistrice, od Svinče vasi do Kort... Pri mutastih nisem mislil toliko na vse tiste številne gasilce in brambovce, ki sicer spričo pomanjkanja drugačne fantazije in po inerciji starih nagonov in idej v slabi nemščini kar naprej razglajajo nemško nedeljivost Koroške, ki pa na veselicah, ko se ga nacedijo, pojejo le po „staro“, po slovensko. Bolj sem mislil na utišanje in na umolknitev temeljnega človeškega v ljudeh, ki se jim jemlje identičnost, ki se jih ruje iz rodovne, kulturne in jezikovne tradicije.“

Lahko smo zadovoljni, da se je Kmecl lotil tematike, ki nas sili k razmišljanju o perspektivah našega narodnostnega položaja. Izpoved „Mutastih bratov“ o naših sedanjih problemih je brezkompromisna in kritična, zato pa tem bolj zanimiva, saj v bistvu nič ne prikriva, problem zamejskega slovenstva globalno osvetli v njegovi tragični in izvirni podobi.

Zato pa že z radovednostjo čakamo na 24. april, na dan, ko bo Slovensko stalno gledališče iz Trsta gostovalo s poljudno igro „Mutasti bratje“ v mestnem gledališču v Celovcu. Že zdaj vas opozarjamo, ne zamudite te enkratne priložnosti!

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi

na uprizoritev poljudne igre
Matjaža Kmecla

Mutasti bratje

v nedeljo 24. aprila 1983 ob 15. uri v Mestnem gledališču v Celovcu.

Gostuje ansambel Stalnega slovenskega gledališča v Trstu.

Vstopnice so v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v knjigarni „Naša knjiga“ in v pisarni Slovenske prosvetne zveze ali eno uro pred pričetkom predstave.

Ljubitelji odrske umetnosti prisrčno vabljeni!

O d b o r

Koroški slov. pisatelji bralina Dunaju

Pot koroške slovenske književnosti v prostor večinskega naroda ni lahka. Posebno na Koroškem ni dovolj razumevanja, čeprav bi prav tu moralo biti povsem naravno, da bi bila prisotna tudi v kulturnem življenju večinskega naroda, saj prav tako predstavlja del literature, ki nastaja v tej deželi. V zadnjih nekaj letih pa se situacija v širšem avstrijskem prostoru le spreminja, tako da je čedalje več zanimanja za koroško slovensko literaturo. Mnogo avstrijskih pisateljev je solidarnih s slovenskimi na Koroškem (posebno od zadnjega zborovanja avstrijskih pisateljev na Dunaju). To pa je tudi privedlo do navezave kontaktov med enimi in drugimi. Posebno se za uveljavitev koroške slovenske književnosti zavzema znani avstrijski pisatelj Peter Turrini, ki vedno spet izkazuje svojo solidarnost s slovenskimi kolegi na Koroškem.

V okviru teh prijateljskih stikov je prejšnji teden prišlo do literarnega večera na Dunaju, kjer so v tamošnjem lokalju „Die alte Schmiede“ nastopili koroški slovenski pesniki in pisatelji Janko Messner, Gustav Januš, Jožica Čertov, Kristian Močilnik in Jani Oswald, ki so brali iz svojih del. Literarni večer, ki ga je vodil Peter Turrini, ni bil le solidarnostna akcija koroških pisateljev s strani dunajskih, marveč tudi s strani številnega občinstva, ki je napolnilo prireditveni prostor.

Koroški pisatelji, ki so na Dunaju brali prevode svoje literature, so pri publiku našli dober odziv, ki se je posebno izkazal v sledečem pogovoru s pisatelji. Pri tem pa ni šlo zgolj za slovensko književnost na Koroškem, ampak je bilo tudi veliko zanimanja za trenutni položaj slovenske manjšine, zlasti za ohranitev slovenskega jezika, ki je v tej deželi zelo ogrožen s tem pa tudi obstoj slovenske narodne skupnosti.

Slovenska prosvetna zveza in Dom umetnikov v Celovcu

vabita na

likovno razstavo

v Domu umetnikov v Celovcu

na kateri sodelujejo likovni umetniki
LUCIJAN BRATUŠ, BORIS JESI, METKA, KRAŠOVEC,
JAŽE SPACAL, BRANKO SUHY in GORAZD ŠEFRAJ.Razstava je odprta do 7. aprila 1983 od ponedeljka do petka
v času od 11. do 13. in od 16. do 19. ure.

Prisrčno vabljeni!

Prizor iz igre Mutasti bratje

blemov: odnos večinskega naroda in matične dežele do manjšine, narodno odpadništvo in s tem povezana duhovna človeška tragika ter turistični folklorizem in vprašanje vztrajanja slovenstva kljub raznarodovalnemu pritisku.

Mutasti bratje so trije Smrtnikovi sinovi, ki zaradi hudega nacionalističnega pritiska na Koroškem molčijo, ker se nočejo vdati asimilaciji ali pa se ji ubraniti ne bodo mogli. Kar jim je še ostalo slovenskega, so slovenske koroške narodne pe-

vi sovražniki, pojavijo se na grobu, čeprav jih tja nihče ni prosil, najmanj pa bi si tega želel rajni Smrtnik. Tri dni za možem umre tudi Smrtnica in z njo zgubi Smrtnikova hčerka Hemica — Oswaldova zaročenka — še zadnjo oporo proti nemčurstvu, ki ga ji vztrajno vceplja Oswald.

V dogajanje posega še dunajski turist Plahetka, ki so mu zelo pri srcu slovenske pesmi, toda skrbno se izogiba kočljivim vprašanjem okoli narodnostnega problema ko-

IVAN TAVČAR

20

4000

ČASU PRIMERNA POVEST IZ PRIHODNIJ DOB
(Po vzorih dr. Ničmaha napisal dr. Nevšekdo)

„Je li komu znan kakov zadržek?“ zahohnja pater poročnik. „Kdor ve za takšen zadržek, spriči katerega ni smeti zapisati tega, kar hoče zapisati soror Evalija, ta ga povej! Ne dolgo, in prepozno bode! Tebi, župnik, pa častitam; dobro gospodinjo dobiš v kuhinjo! Meni in sestri Evaliji plačaj po pet lir! To so stare naborske pristojbine! Kaj je z zadržkom?“

„Kaj bode z zadržkom!“ odgovori župnik in že išče po širokem žepu svojih deset lir, da bi z njimi poravnal staro nabornino. „Kakšen zadržek — hudika, kje pa imam denar? — Kdo naj pove zadržek, ko vidim dekle šele danes prvič? Fiš, Evalija, piši! Potem pa spravita denar, in v najlepšem redu je vse, akotudi vama odkrito povem, da je nabornina preklečano visoka!“

„Jaz poznam zadržek!“ izpregovori nekdo v množici. „Nič se ne zapiše v knjigo, to vam ročem!“

„Kdo govori tako?“ vpraša pater poročnik ostro. Mož se je že bal za svojih pet lir.

„Jaz govorim tako!“

Iz moških nabornikov se pririje bledoličen mladenič pred gospoda vrhniškega in se oblastno postavi predenj.

„V knjigo se ne zapiše nič!“

„Kdo si?“ vpraša pater poročnik.

„Kovač Miha sem!“ odgovori vprašanec, „in svojo kovačnico imam tik ozidja ženskega oddelka!“

„Kakšen je oni tvoj zadržek?“ oglasi se župnik skrbno. „Trden, prav kakor bi ga prikoval z železom!“ Tako se odreže kovač.

„Govori!“ zadere se nanj pater poročnik, „in Bog ti boji milostljiv, ako lažeš!“

„Čemu bi lagal, ko vendar nisem počenjal ničesar pregrešnega?“

„Govori torej!“

„Kovačnico imam tik ozidja ženskega oddelka. Tam kužem. Ambrozija pa je zahajala na ozidje, in časih sva se gledala. Prijala mi je devica, in srce moje se je veselilo nje lepote.“

„Ako ni drugega, to ni nič!“ oddahne se gospod z Vrhniške.

„Ugajala mi je devica, vendar tudi jaz sem ji bil po volji!“

„Vse premalo!“

„Obetala sva si zakon,“ dostavi kovač, „in sicer obetala prav resno!“

„Vedno še premalo!“

„Tik obzidja je moja kovačnica, in tik kovačnice rase stara češplja. Po tem drevesu sem splezal v temni noči na ozidje. Čemu tudi ne, ker sva si resno obetala zakon?“

Župnik z Vrhniške si mane roke jako nemiren.

„Zakon obetala, resno obetala,“ zajeca končno, „to še vedno ni nič!“

„Nekaj je že! Glede na resni obet sva se vdala po propisih blaženega Antona od Kala ljubezni, ki je dovoljena samo v zakonu ali pa tedaj, kadar se je zakon resno obetal. Ravnala sva se strogo po propisih blaženega Antona od Kala, in sedaj menim, da je dekle moje. Taka je resnica, in vsak hip jo potrdim s prisego!“

„Ambrozija,“ vpraša soror Evalija, „ali govori ta mladenič resnico?“

„Resnico!“ zaihti Ambrozija in se spusti v rahel jok.

„Torej moramo po propisih blaženega Antona od Kala dekle prisoditi kovaču Mihi,“ dostavi poročnik, „in ti, župnik, izberi si drugo!“

„Izberi si jo ti!“ zatogoti se župnik, „med takšno starino naj bi izbiral! Rajši nič.“

Obriše si z modrim robcem potno čelo, potem pa odkoraka hudo jezen, pustivši vse druge device silno razvnete, ker tudi leta 4000 po Kristusovem rojstvu niti ena devica ni hotela biti stara!

„Kaj, starina?“ ščokotale so vse obenem. „Boga hvali, ako sploh dobiš žensko, ki ti pojde pod streho! Kaj pa meniš, da si, ako si župnik na Vrhniški? Glejte no! Starina starina!“

Gospod z Vrhniške se podviza prav močno, da izgine pri vstopnih vratih, zakaj resnično se mu je bati, da bi mu ves nabor ženskega spola z nohti ne razpraskal rdečega obraza. Tako se je osvetila teorija blaženega Antona od Kala na vrhniškem župniku!

Sedaj se prične nabor. Soror Evalija naznani, da je izpraznjenih šest zakonskih mest, ki se bodo iznova spopolnila na današnjem naboru.

„Kako naj umejem to?“ vpraša svojega slugo.

„V naši državi,“ odgovori mi, „urejeno je vse izborna. Pri nas imajo zakonci poseben oddelek, takisto imajo vdovci in tudi vdove svoj poseben oddelek. Ako si vdovec, iti moraš takoj iz bivališča na oddelku zakoncev in se preseliti na oddelek vdovcev. Ali ni to pametno?“

„Gotovo!“

„Ondi si zopet med zgolj vdovci, in ni ti prilike, da bi grešil. Ali ni to premudro?“

(Dalje v prihodnji številki)

Josip Vidmar v pogovoru:

V Celovcu bi absolutno moral biti kulturni dom

Pri svojih osemindesetih letih je starosta slovenske književnosti, akademik Josip Vidmar neverjetno čil. Leta se mu nikakor ne poznajo, to bo potrdil vsak udeleženec seminarja SPZ v Podravljah, kjer je nekdanji predsednik OF slovenskega naroda in Slovenske akademije znanosti in umetnosti, če imenujemo samo dve od njegovih pomembnih funkcij, predaval pred štirinajstimi dnevi. Naš sodelavec Peter Wieser je izrabil to priložnost in Josipu Vidmarju postavil vrsto vprašanj.

Tovariš Vidmar, kako je po vašem mogoče uresničevati enotni slovenski kulturni prostor v sedanjih pogojih gospodarskih restrikcij, ko je tudi prehajanje meje omejeno?

JOSIP VIDMAR: Kar se tega tiče, mislim, da ta omejitev dolgo ne bo trajala. O tem sem prepričan, ker je nespametna, razen kolikor je bila nujna v tistem trenutku, vtem ko se mi zdi, da danes ni več nujna. Mislim, da bo tudi kmalu odpravljena. Kar pa se uresničevanja enotnega slovenskega kulturnega prostora tiče, stvar seveda ni zelo enostavna, kajti dejstvo je, da smo Slovenci na Madžarskem, smo v Avstriji in smo v Italiji. To pa seveda zavisi od vseh teh prizadetih držav, koliko bodo uvidevne, koliko bodo eventualno lahko spregledale, da to ni irendenta ali kaj podobnega, temveč da je to pač najnaravnejša razvojna pot nekega naroda, ki je prišel do zavesti. O tem prepričati vse te državne oblasti seveda ne bo prav lahko in ni prav lahko. Mi imamo velike težave v Italiji, čeprav ne tolikšnih kot v Avstriji. V Avstriji vi sami veste, na svoji koži čutite, kaj se dogaja in da je tukaj pravzaprav treba ljudi, Avstrijce, prebuditi k neki toleranci, ki je naravna in ki je človeška.

Da, saj vidimo, da jih prepričujemo že ves čas po vojni ...

VIDMAR: ... ampak to ne gre hitro. Bo pa eveda treba, da Slovenija, centralna Slovenija, pač na to misli in tej stvari pomaga, pa spet ne iz nekakšnih teritorialnih ambicij ali česa podobnega, ampak čisto iz preproste zavesti, da Slovenci moramo imeti svoj enoten kulturni prostor. Ta zavest se že prebujala v nas, tako v centralni Sloveniji, pa tudi povsod drugod: enoten slovenski kulturni prostor je neogibno potreben in v bistvu zelo naraven.

Navezal bi kar na vašo ugotovitev, da Slovenci živimo razdeljeni na štiri države. To se pravi, da se slovenski jezik razvija v različnih družbenih pogojih in okoljih, imamo zamejstvo, kjer je slovenski jezik izpostavljen vplivu nemščine, italijanščine, madžarščine. Ali mislite, da se slovenski jezik zaradi tega razvija narazen, v različne smeri?

VIDMAR: Tega vtisa nimam. Kolikor imam vpogleda v te stvari, recimo: slovenski jezik v Italiji se zelo strogo drži pismene slovenščine, ki vlada med Slovenci v Jugoslaviji, in na enak način se isto dogaja tudi tukaj pri vas, tudi vi se učite in kot pisatelji prizadevate pisati v pismeni slovenščini. Da, seveda neki lokalizmi prihajajo v vašo literarno dela, kar pa ni škodljivo, temveč samo nekako pestri ambient slovenske besede, pa tudi psihološke probleme.

Zdi se mi, da za najvišjo raven, za objavljeno literaturo, to drži. Za pogovorno raven, za vsakodnevno komunikacijo pa ...

VIDMAR: ... tega ni. Ampak slovensčina ima toliko dialektov kot noben drug razvit jezik in zaradi tega je v tem oziru zelo prožna in se zelo lahko prilagodeva vsem dialektom in vsi dialekti centralnemu jeziku, ki je pravzaprav do neke mere umetna sintetična tvorba iz vseh dialektov.

Ali je potemtakem tudi enotnost slovenskega kulturnega prostora tako sintetična tvorba?

VIDMAR: Ja, sigurno je vsa tvorba slovenskega naroda nekako sintetična tvorba, kajti Slovenci so vendarle del slovanstva, ki se je naselilo v teh krajih v raznih časih in iz raznih smeri.

Toda sintetična tvorba najbrž ne na drugačen način, kot je npr. tudi nemški jezik sintetična tvorba?

VIDMAR: Seveda je nemščina sintetična tvorba, zlasti pismena nemščina, do neke meje ... Slovenski jeziki so vseeno drug drugemu le bližji kot pa so germanski, in zaradi tega je ta sinteza bila lažja in bolj definitivna.

Če se povrnemo k enotnosti kulturnega prostora: ali je to za vas enotnost kulturno in politično samostojnih, samoraslih in včasih tudi samovoljnih subjektov, torej družina samostojnih in enakopravnih družinskih članov, kjer je koroško zamejstvo eno od teh članov?

VIDMAR: Tako, nekaj takega je, nekaj podobnega. Seveda je prispevka z družino nekoliko poenostavljena, kajti to sožitje, duhovno sožitje, je vendarle zelo komplicirano. Vi živite v popolnoma drugačnih pogojih kot recimo naša manjšina v Italiji, in seveda tudi v čisto drugačnih pogojih in razvojnih možnostih kot centralna Slovenija.

Kaj mislite, kakšne impulze daje ta raznolikost slovenskemu centralnemu prostoru?

VIDMAR: Mislim, da so ti impulzi na eni strani negativni, ker smo vendarle ves čas čustveno prizadeti zaradi usode bodisi Slovencev na Koroškem bodisi v Italiji, da o Madžarski ne govorim, ker je ta manjšina res zelo majhna, ampak vendarle tam eksistira in se prebujala. Dobro, dejstvo teh manjšin nas čustveno dostikrat

književni vestnik

obremenjuje. Istočasno pa nas, centralno Slovenijo, tudi prebujala k neki čuječnosti, nacionalni čuječnosti in zavesti, da je naš nacionalni problem vendarle trajno aktualen.

Če to specifičiramo: kako mislite, da življenje v zamejstvu oplaja centralni slovenski prostor v literaturi, v glasbi, gledališču, na revialnem področju ...

VIDMAR: V literaturi prav sigurno, kajti z usodo Koroške se je kot pesnik zelo intenzivno ukvarjal Župančič in je s to nacionalno bolečino zaradi usode in zaradi stanja na Koroškem tedaj izpolnjeval neko posebno, poetsko nalogo, ki je drugi narodi ne poznajo, razen npr. češki Bezruč. Drugi narodi pa sploh ne poznajo nacionalne problematike, tako zavestne in tako dinamične, kot je to razvito v slovenski centralni literaturi.

Tudi še v današnjem času?

VIDMAR: Še tudi zdaj. Še tudi zdaj pri nekaterih, ne pa pri vseh seveda, kajti jasno je, da tisti, ki v vseh pogledih slede Zahodu, tistim se zdi

vprašanje nacionalnosti nevažno. Na drugi strani pa imate tudi nekatere, ki stojijo skoraj na stalinističnih pozicijah, kjer je tudi nacionalno vprašanje nekako manj važno kot pa osnovno socialno vprašanje. Zaradi tega se mi zdi, da vendarle te manjšine trajno drže v neki napetosti naše nacionalne energije in našo nacionalno zavest.

Pa vidite v tem tudi nevarnost, da bi se razvil neke vrste paternalizem do zamejstva?

VIDMAR: Ne bi rekel. Mislim, da tega res ni, nasprotno, mi ves čas pričakujemo in želimo od tega našega zamejstva, da bo začelo čisto enakovredno in enakopravno sodelovati z našim slovenskim duhom v celoti. To je naša želja in tudi na cilj. To je tudi cilj te ideje o enotnem kulturnem prostoru.

Če to zdaj konkretiziramo in prenesemo na založništvo: kako vidite to vključevanje zamejskega založništva v slovenski prostor?

VIDMAR: Vidim, da zdaj novejša tržaška, primorsko založništvo zelo intenzivno dela na tem, tiska naše avtorje, ki jih skuša predstaviti italijanskemu zamejstvu, in sicer bodisi v prevodih bodisi v poročilih, ravno tako pri vas, tudi vi skušate naše avtorje in svoje avtorje predstavljati avstrijskemu nemštvu in s tem vršite nekako močno posredovalno vlogo med našo kulturo, med skupno slovensko kulturo, in našimi sosedi.

To pomeni, da to nikakor ni cesta enosmernica, kjer bi vplivi prihajali samo iz centrale, iz Ljubljane, temveč gredo v obe smeri?

VIDMAR: Nikakor, gre iz Ljubljane in gre recimo iz tržaškega centra in iz vašega centra tudi seva v Avstrijo. Kolikor vidim po efektih založništva, pri vas zelo intenzivno.

Zdaj ste že nakazali vlogo in naloge slovenskega založništva v zamejstvu ...

VIDMAR: ... to je biti posrednik med slovensko in inozemsko kulturo, in sicer v časovnih pogojih in z zelo jasno zavestjo, kaj je pravzaprav v slovenskem prostoru takega, da je vredno posredovati tujstvu, kar pa istočasno tudi vpliva na našo centralno produkcijo, v kateri se gode vsakršne stvari, kjer se stiskajo vredne in nevredne stvari. Vaše posredovanje bo seveda verjetno in nujno segalo po tisti naši produkciji, ki je tega vredna, ostalo bo pa pozabljeno.

To se pravi, da je ravno v tem posredništvu med različnimi kulturnimi krogi tudi samostojna vloga zamejskega založništva v primerjavi z matičnim?

VIDMAR: Sigurno, sigurno, in neka kritična vloga, ki bo trajno lahko opozarjala naše centralno literarno dogajanje na to, kaj je v njem vrednega in kaj nevrednega.

Ali bi lahko te duhovne tokove malo precizirali? Kateri bi bili ti tokovi, ki so vredni posredovanja?

VIDMAR: To je pri večjih skupinah na kratko precej težko opredeliti. Recimo, če vzamete skupino, ki izdaja Novo revijo: videli boste, da so to zelo raznorodni pisci in tudi kvaliteto zelo, zelo različne vrednosti, tako da je težko reči, Nova revija je ali primerna za posredovanje v inozemstvo ali pa ni primerna. Nekateri so, nekateri ne.

To se pravi, da je treba odločati ob konkretnem delu.

VIDMAR: To je pa seveda zelo važna naloga vaše tukajšnje in tržaške založbe. Tu so zelo bistveni korektivi za razvoj slovenske literature. Približno isto je v muziki, približno isto je v teatru, in s tem je ilustrirano, kakšne odgovorne naloge imate vi, torej zamejski Slovenci, v zvezi s slovensko kulturo.

Ali ne mislite, da bi poleg založbe bil za uspešno posredovanje potreben tudi centralni kulturni dom v Celovcu?

VIDMAR: O tem ni nobenega dvoma. Mislim, če imamo dom v Trstu,

Vidmar: ... vršite močno posredovalno vlogo med našo kulturo, skupno slovensko kulturo, in našimi sosedi.

pa v stari Gorici, da bi absolutno moral biti v Celovcu slovenski kulturni dom. Celovec je bil vendarle nekoč centrala slovenske književnosti, pred dobrimi sto leti je bil res centrala, in pred dobrimi 150 leti je tu okrog strašil tudi Prešeren.

Pred dobrimi sto leti in tudi še do druge svetovne vojne smo bili Slovenci na Koroškem precej kmečka družba, se pravi, socialno ne tako diferencirana kot v današnjem času, ko je ta družba zelo heterogena. To pomeni, da se mora tudi kulturna politika prilagoditi temu spreminjanju ...

VIDMAR: ... to je jasno ...

...in od tistih starih, ustaljenih oblik ...

VIDMAR: Ne prehitovati in ne zastajati, to je staro geslo. Meni se zdi, da je celo Stalinovo ali pa Leninovo. Ampak dejstvo je, da je v tem oziru treba imeti zelo oster čut, kaj je že potrebno in kaj še ni potrebno.

To je včasih zelo težavno odločati.

VIDMAR: In zelo odgovorno. Nekateri ljudje so v teh stvareh zelo neodgovorni. Spominjam se, da je včasih naša centralno gledališče šlo gostovat s popolnoma neprimernimi ko-

madi recimo v Italijo, kjer je naša publika popolnoma drugačna kot v Ljubljani. Ali pa kot tukaj vaša.

Ali bi imeli v tej zvezi kake sugestije?

VIDMAR: Mislim, da bi zmerom, kadar se pripravlja kakšno tako gostovanje, da bi se morala vaša centralna vodstva intenzivno posvetovati z nekim tukajšnjim ali tržaškim korpusom, s prosvetno zvezo ali kakšnim podobnim forumom. Ta bi moral biti važen svetovalec pri izbiri repertoarja.

Pa sugestije za naše tukajšnje delo?

VIDMAR: Za vaše tukajšnje delo je na drugi strani dobro, če bi se vi glede vsake stvari, ki bi jo hoteli uvesti v svoj kulturni krog, vendarle nekako posvetovali s Slovenijo, bodisi z društvom pisateljev bodisi z zvezo gledališč bodisi z društvom gledaliških kritikov.

Torej stalna komunikacija, torej to je stalno uredniševanje enotnega slovenskega kulturnega prostora.

VIDMAR: Tako bi nastal zelo intenzivno delujoč in dinamičen kulturni prostor.

„Vas ob meji“ v knjigi

Po besedah avtorja Thomasa Plucha je televizijska trilogija „Vas ob meji“ poskus, da bi zgodovino na Koroškem glede na Slovence in na usodo sožitja kronološko dodelali predvsem iz zornega kota malih ljudi. Kot takega ga lahko tudi vzamemo, odločitev, ali je poskus uspel, pa je najbrž zelo mnogoplastna. Na vsak način si lahko človek zdaj ustvari celovito sliko, kajti televizijska trilogija je zdaj pri dunajski založbi Österreichischer Bundesverlag izšla tudi v knjižni obliki. Knjiga s podnaslovom „Usode Korošcev obeh jezikovnih skupnosti med 1920 in 1976“

— zanjso so skovali novo besedo „filmska proza“ — vsebuje tudi nekatere prizore, ki so zaradi tega ali onega vzroka postali žrtev filmskih škarij. Poleg scenskih slik pa je dodanih v epilogu tudi nekaj dokumentarnih slik iz koroške zgodovine.

Pa še opozorilo: avstrijska televizija bo celotno trilogijo imela na sporedu konec maja. Sicer je bil prvotni termin določen za te dni, vendar se je ORF — morda zaradi volitev — odločil za preložitev. Prvi del bo na sporedu 24. maja, drugi del 31. maja, tretji del, ki ga bomo videli prvič, pa 2. junija.

Borec 3-83

Revija za zgodovino NOB in ohranjanje revolucionarnih tradicij, kakor se imenuje revija Borec, ki jo izdaja republiški odbor Zveze borecev Slovenije, objavlja v svoji tretji letošnji številki poleg drugih prispevkov tudi dva, ki sta za nas na Koroškem še posebej zanimiva. Prvi je razprava iz zapuščine dr. Toneta Zorna z naslovom „Stališče Komunistične stranke Avstrije na Koroškem do slovenskega vprašanja na področju šolstva in uprave v letih 1945—1959“. Razprava je verjetno nastala v začetku sedemdesetih let. Marija Stanonik pa pod naslovom „Iz spominov Milke Hartmanove“ objavlja pismo, v katerem Milka Hartman opisuje nekaj značilnih dogodkov iz svojega življenja med leti 1926 in 1943, vključno z veliko nočjo 1941, ki jo je preživela v celovškem zaporu in kjer je srečala prav tako zaprtega očeta. Ta spominski zapis v obliki pisma „smešno šteti za neke vrste dokument, ki je na nekaterih mestih presejan z liricnimi utrinki“.

Zgodovinski časopis 1-2 1972

Zaradi gmotnih težav Zgodovinski časopis, glasilo Zveze zgodovinskih društev Slovenije, še vedno izhaja s skoraj enoletno zamudo. Najnovejša številka, ki je izšla v 36. letniku (1-2/1982), vsebuje nekaj razprav in zapisov, ki so posvečeni koroškemu temam. Dr. Anton Svetina tokrat objavlja Prispevke k zgodovini Dvora nad Vrbo, ki zajema čas od konca 16. stoletja tja do konca 18. stoletja. Dr. Janko Pleterški objavlja zapis o prezgodaj umrlem zgodovinarju dr. Tonetu Zornu, ki se je ukvarjal zlasti s problematiko Slovencev na Koroškem, medtem ko Olga Janša-Zorn objavlja zajetno bibliografijo dr. Zorna, ki z več sto naslovi ponazarja, kako natančno in podrobno se je posvetil zgodovinskemu raziskovanju. Iz zadnje številke ZC pa je treba omeniti zapisa Janeza Stergarja, ki poroča o 12., 13. in 14. Koroških kulturnih dneh ter o simpoziju ob 130-letnici Mohorjeve družbe v Celovcu.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 1. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šola danes — 10.30 Dnevnik podeželskega župnika — 12.15 Simon iz Ciren — 13.00 Uredništvo — 15.00 Alsfeldska pasijonska igra 1517 — 15.45 Via dolorosa — 16.30 Volk in sedem kozličkov — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Halo Spencer! — 17.00 Otrokom za lahko noč! — 18.00 Kjer so živali še med seboj — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Madame Rosa — 21.55 Nočni studio — 22.25 Poročila.

SOBOTA, 2. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Štirje dnevi strahu — 10.35 Majhne dragocenosti velikih mojstrov — 11.00 Naši mošje v Vatikanu — 11.55 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 15.10 Lassieva domovina — 16.45 Zrcalne igre — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Televizija po indijansko — 17.55 Otrokom za lahko noč! — 18.00 Dva x sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrad — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Caterina — 21.45 Šport — 22.15 Klimbim — 23.00 Poročila.

NEDELJA, 3. 4.: 11.00 Katoliška velikončna služba božja — 12.00 Papežev velikončni govor in blagoslov Urbi et orbi — 14.45 Velikončni sprehod — 16.30 Račja pastirica pri vodnjaku — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 O izobrazbi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Stekleni grb — 22.05 Šport — 22.25 K moji sreči spada glasba — 22.25 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 4.: 10.30 Spodnjih desetisoč — 14.40 Neumrljivi Tucki — 16.40 Medved — 18.00 Naša pot k človeštvu — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Kmetijski Sternsteinhof — 22.15 Šport — 22.35 Bernhard Bunker — 23.05 Poročila.

TOREK, 5. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šola danes — 10.30 Slepak — 12.15 Možje brez živcev — 12.30 Blaženi priručnik — 13.00 Uredništvo — 15.00 Vitez okrog mize — 16.50 Oče in sin — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč! — 18.00 Drzno blazne pustolovščine Dicka Turpina — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Zrcalne slike — 21.50 Male privilegije — 23.30 Poročila.

SREDA, 6. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Velikončni sprehod — 12.15 Teleobjektiv — 13.00 Uredništvo — 17.00 Pošast v jezeru — 17.30 Čebelica — 17.55 Otrokom za lahko noč! — 18.00 Policijska inspekcija 1 — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prste stran od moje žene — 22.10 Poročila.

ČETRTEK, 7. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Kraljevski valček — 11.50 Ujeda v Pirenejih — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — 17.55 Otrokom za lahko noč! — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Orlav polet — 21.45 Državna cerkev med narodom in stranko — 22.30 Šport — 23.20 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 1. 4.: 16.45 Sto mojstrov — 17.00 Poj z nami — 17.30 Kompas — 18.00 Taščina — 18.30 Protestantska božja služba na veliki petek — 19.30 Čas v sliki — 20.15 18 ur pred usmrtnijo — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Baraba — 0.25 Poročila.

SOBOTA, 2. 4.: 15.45 Sto mojstrov — 16.00 Politika v petek — 17.00 Draga družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Dva x sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odveta — 20.15 Luknja ob Donavi — 22.20 Slepak — 0.05 Poročila.

NEDELJA, 3. 4.: 14.05 Sto mojstrov — 14.20 Trubadur — 17.40 Vrba: svetovna prvenstvo v šahu — 17.45 Jezus kot žid — 18.15 Vstaja živali — 19.30 Vigred na Dunaju — 21.00 Dobrota knezov — 21.55 Sto mojstrov — 22.05 Kaj se je v resnici zgodilo z baby Jane? — 0.15 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 4.: 14.55 Sto mojstrov — 15.10 Poj z nami — 15.40 Gorile — 16.25 Ob 75-letnici rojstva Herberta von Karajana — 18.00 SP v šahu — 18.05 Najhitrejša mehiška mis — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki —

19.50 Bič božji — 20.15 Mož iz La Manche — 22.30 Charlie Chan: Grad v puščavi — 23.30 Sto mojstrov — 23.40 Poročila.

TOREK, 5. 4.: 17.40 Šolska TV — 17.55 SP v šahu — 18.00 Orientacija — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.25 Klub 2 in poročila.

SREDA, 6. 4.: 17.55 SP v šahu — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki in šport — 21.50 Deset pred deseto — 22.25 Picasso — 23.25 Obredi in zgodbe Daljnega Vzhoda — 0.10 Poročila.

ČETRTEK, 7. 4.: 17.40 Šolska TV — 17.55 SP v šahu — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Trič trač — 21.50 Deset pred deseto — 22.25 Klub 2 in poročila.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 1. 4.: 8.55 TV v šoli — 17.35 Poročila — 17.40 Jazz na ekranu — 18.00 Tarzan — 18.25 Obzorik — 18.40 Koruza — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Bolnišnica na koncu mesta, češkoslovaška nadaljevanje — 21.05 Zrcalo tedna — 21.25 Gilda, ameriški film — 23.10 Poročila.

SOBOTA, 2. 4.: 8.00 Poročila — 8.05 Zvezinice iz Režije — 8.25 Ciciban, dober dan — 8.40 Smogovci — 9.10 Tarzan — 9.35 Mali svet — 10.05 Zvoki godal — 10.40 Vesolje — 11.40 Bistre vode: Neretva — 12.10 Ljudje in zemlja — 13.10 Poročila — 15.10 Nogomet Vardar — Hajduk, prenos — 17.00 Košarka 1. tekma finala — 18.30 Galaktika, ameriška nadaljevanje — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zamenjava, ameriški film — 21.25 Melodije leta — 22.20 Poročila.

NEDELJA, 3. 4.: 9.05 Poročila — 9.10 Otroška matineja — 9.55 Alpska saga — 11.40 Oddaja za stik z gledalci — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 14.35 Visok pritisk, zabavna glasbena oddaja — 15.30 Poročila — 15.35 Kralj Rihard in križarji, ameriški film — 17.25 Naš kraj — 17.40 Športna poročila — 17.55 Veliki cirkus, francoski dokumentarni film — 18.20 Portret: Evgen Sajovic — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.22 TV in radio noč — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Savamala — 20.40 TV plošča — 21.00 Športni pregled — 22.00 Zlati griči Zagorja — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 4.: 8.35 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Smogovci — 18.00 Sodobna medicina — 18.25 Obzorik — 18.45 Glasba za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 A. Hieng: Dež v Piranu, TV igra — 20.50 Oddaja o znanosti — 21.50 Poročila.

TOREK, 5. 4.: 9.05 TV v šoli — 16.20 Šolska TV — 17.25 Poročila — 17.30 Zlati čoveljčki — 17.55 Glasba narodov: Mehika — 18.25 Obalno-kraški obzorik — 18.40 Pisani svet — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 John Steinbeck: Vzhodno od raja — 20.50 Aktualno — 21.35 V znamenju.

SREDA, 6. 4.: 9.25 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.40 Ciciban, dober dan — 17.55 Zbori iz Vojvodine — 18.25 Notranjski obzorik — 18.40 Oropna blagajna — 18.50 Madžarska svatba, folklorno glasbena oddaja — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Plavajoča ledena plošča, drama madžarske TV — 21.00 Šepetanje v vetru, madžarska zabavna glasbena oddaja — 21.55 Poročila.

ČETRTEK, 7. 4.: 8.35 TV v šoli — 16.45 Šolska TV — 17.50 Poročila — 17.55 Živali v gibanju — 18.25 Ljubljanski obzorik — 18.40 Na sedmi stazi — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.05 Francija v šansonu, glasbena oddaja — 21.30 Duh protestantizma v ZDA — 22.20 Poročila.

ORF — KOROŠKI RADIO
SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 1. 4. (vel. petek): 14.10 Koroški obzorik — Slovenski koroški skavti: „V senc križi“.

SOBOTA, 2. 4. (krstnica): 9.00 „Srca gani-te nam“, postne pesmi.

NEDELJA, 3. 4.: 7.05 „Velika noč 1983“ (škof dr. Egon Kapellari) — „Iz groba vstal je, se dvignil v nebo...“ (velikončne pesmi).

PONEDELJEK, 4. 4.: 7.05 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TOREK, 5. 4.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Koroški obzorik — Popevke — Rdečo, rumeno, zeleno.

SREDA, 6. 4.: 14.10 Koroški obzorik — Mali recital — Naša beseda: F. Lipuš — 21.00 „Koroška paje '83“: Podjurski zbori.

ČETRTEK, 7. 4.: 14.10 Koroški obzorik — Družinski magazin.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 1. 4.: 4.30 Poročila — 4.50 Dnevni koledar — 5.20 Rekreacija — 5.30 Jutranja kronika — 6.10 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci — 7.45 Iz naših sporedov — 8.00 Poročila — 8.05 Radijska šola — 8.35 Glasbena pravljica — 8.52 Poje otroški zbor RTV Ljubljana — 9.05 Glasbe-

na matineja — 10.00 Poročila — 11.05 Male skladbe velikih mojstrov — 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji — 12.00 Na današnji dan — 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pihalne godbe — 13.00 Iz naših krajev — 14.25 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 19.00 Radijski dnevnik — 20.00 Uganite, pa vam zaigramo — 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.00 Našim rojakom po svetu — 22.30 Iz glasbene skrinje — 24.00 Poročila.

SOBOTA, 2. 4.: 4.30 Poročila — 5.30 Jutranja kronika — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.00 Poročila — 8.05 Pionirski tednik — 10.05 Po republikah in pokrajinah — 11.05 Pogovor s poslušalci — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Voščila — 13.30 Voščila — 14.00 Poročila — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vrtljak — 17.00 Znanjopolitični magazin — 18.30 Mladi mladim — 19.00 Radijski dnevnik — 19.55 Domovina je ena — 20.00 Sobotni zabavni večer — 21.00 Za Slovence po svetu — 23.15 Od tod do polnoči — 24.00 Poročila.

NEDELJA, 3. 4.: 5.00 Poročila — 6.00 Dnevni koledar — 8.00 Poročila — 8.07 Radijska igra za otroke — 9.05 Še pomnite, tovariši — 11.00 Voščila — 12.00 Na današnji dan — 13.20 Za naše kmetovalce — 14.20 Humoreska tedna — 15.30 Nedeljska reportaža — 15.55 Pojo amaterski zbori — 16.20 Popoldanski simfonični koncert — 17.05 Prijubljene operne melodije — 17.50 Zabavna radijska igra — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 23.15 Disko, disko — 24.00 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 4.: 4.30 Poročila — 5.30 Jutranja kronika — 6.10 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.00 Poročila — 8.05 Aktualni problemi marksizma — 8.40 Pesmica za mlade — 9.05 Glasbena matineja — 11.05 Ali poznate? — 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Iz naših krajev — 13.30 Od melodije do melodije — 14.25 Voščila — 16.00 Vrtljak — 18.25 Zvočni signali — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansamblom Borisa Franka — 20.00 Kulturni globus — 21.05 Glasba velikanov — 22.30 Novosti iz naše glasbenega arhiva — 24.00 Poročila.

TOREK, 5. 4.: 4.30 Poročila — 6.20 Rekreacija — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Radijska šola — 10.05 Rezervirano za... — 12.10 Danes smo izbrali — 12.40 Po domače — 14.05 V korak z mladimi — 14.35 Pevski pozdrav s Finske — 15.00 Dogodki in odmevi — 18.00 Sotočja — 19.35 Lahko noč, otroci — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 21.05 Radijska igra — 22.00 Našim rojakom po svetu — 22.30 Slovenski pevci zabavne glasbe — 24.00 Poročila.

SREDA, 6. 4.: 4.30 Poročila — 5.30 Jutranja kronika — 6.10 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.30 Govorimo makedonsko in srbohrvaško — 9.05 Glasbena matineja — 11.05 Ali poznate? — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Iz naših krajev — 14.05 Razmišljanje, ugotavljamo — 14.25 Voščila — 16.45 Naš gost — 18.00 Uglasbene pesmi Otona Župančiča — 20.00 Glasbeni večer v studiu 13 — 22.00 Našim rojakom po svetu — 22.30 Zimzelene melodije — 23.15 Za ljubitelje jaza — 24.00 Poročila.

ČETRTEK, 7. 4.: 4.30 Poročila — 6.20 Rekreacija — 6.45 Prometne informacije — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Radijska šola — 8.35 Mladina poje — 9.05 Glasbena matineja — 11.35 Naše pesmi in plesi — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Od vasi do vasi — 13.00 Iz naših krajev — 15.00 Dogodki in odmevi — 19.00 Radijski dnevnik — 19.45 Z Ljubljanskim jazz ansamblom — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 22.00 Našim rojakom po svetu — 22.30 Večerna podoknica — 23.15 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev — 24. Poročila.

ZANIMIVE ODDAJE
LJUBLJANSKEGA RADIA

Sreda 6. 4. ob 20.00 uri GLASBENI VEČER V STUDIU 13. Prvič bo predstavljena nova oddaja „Glasbeni večer v studiu 13“, ki bo odšel na sporedu enkrat mesečno, razen v poletnem sporedu. Vodja oddaje Kristijan Ukmar s sodelavko Barbaro Berce je povabil pri-ljubljeno umetnico in dobitnico številnih priznanj, pianistko Dubravko Tomšič-Srebotnjakovo. Pogovor bo tekel o njenem življenju in o klavirski glasbi, na sporedu bodo njeni najboljši posnetki.

Petek 8. 4. ob 19.45 uri VSA ZEM-LJA BO Z NAMI ZAPELA. Za to oddajo sta bili izbrani dve deli, ubrani na temo ljubezen, ki se prepleta s temo smrti — ozadje jima je partizanski boj za svobodo. Na sporedu bosta „Roška balada“ Danila Švare in „Requiem za talca“ Alojza Srebotnjaka. Srebotnjak je uglasbil nekaj pisem na smrt obsojenih talcev — z glasbo izpoveduje trpljenje in upornost teh pogumnih ljudi. Pesmi bo izvajal Komorni zbor RTV Ljubljana.

Predor, ki bo pregnal meglo

Celovec, 1. aprila — Prebivalci celovške in ljubljanske kotline niso kdovekaj navdušeni nad meglo, ki se vsako jesen in zimo zadržuje v obeh kotlinah in prinaša veliko nevšečnosti. Če pomislimo samo na slabo počutje in depresije ob več tednov trajajoči megli, na smog, mraz, prometne nesreče ob slabi vidljivosti in poledici, in še bi lahko naštevali, ni čuda, da so politiki, znanstveniki, gospodarstveniki in ekologi razmišljali, kako bi spremenili sedanje neprijetno klimatsko stanje, ki gre predvsem na račun zajezenih Drave oziroma ljubljanskega barja. Da bi podrl elektrarne ob tej energetski krizi, ne pride v poštev, izsušitvi barja pa nasprotujejo ekologi. Dolgoletne meritve in opazovanja vremenslovcev so pokazala, da bi usmerjeni zračni tokovi ali vetrovi za vselej pregnali meglo iz obeh kot-

lin. Ze vigredi leta 1972 so se celovški in ljubljanski meteorologi pogovarjali o morebitenih posegih, vendar je takojmenovani „Ortstafelsturm“ podrl tudi načrtovanje v to smer. Ne glede na to so ljubljanski znanstveniki napravili obširno študijo in jo v ponedeljek predstavili v Cankarjevem domu v Ljubljani javnosti.

Gre za obširen projekt, ki ga že zdaj imenujejo projekt stoletja.

Skozi Karavanke in Kamniške Alpe naj bi v premeru 100 m izvrtli predor, ki bi omogočal pretok zračnih tokov, na katere bi vplivali z ogromnimi ventilatorji. Vemo, da je podnebje v ljubljanski kotlini pozimi manj ostro in tudi pomlad se prične dober mesec prej. Te klimatske razlike se dajo s pridom uporabiti. Ventilatorji bi od 1. decembra do 1. marca pihali s severa proti jugu, od 1. marca do 15. maja in od 15. septembra do 1. decembra pa v obratni smeri. Smisel tega je, da pride v ljubljansko kotlino hladnejši zrak, ki bi pregnal meglo, drugi učinek bi bil turističnega pomena, ker bi sneg obtežal dalj časa. Z obratnim pihanjem bi poleg razpihavanja megle dosegli toplejšo klimo v pomladanskih in jesenskih mesecih. Tu bi se pri nas mogla v kmetijstvu razširiti proizvodnja, prej bi sejali, pridelek bi bil boljši, sadje bi vedno dozorelo, spet bi pridelovali vino.

Vsesana megla bi se v predoru zaradi zemeljske toplote segrela, topli zrak pa bi porabil za toplotno segrevanje v mestih in vaseh s toplotnimi črpalkami. V predoru bodo zračni filtri, ki bodo čistili zrak.

Žal ne moremo objaviti vseh podrobnosti projekta, ki vsebuje kopico pomembnih detajlov energetskega, gospodarskega in ekološkega značaja, ker presega obseg našega časopisa. „Projekt stoletja“ bo možen po zgotovitvi cestnega predora pri Podrožci.

Do takrat bo možno uskladiti pogodbe med Avstrijo in Jugoslavijo, zagotoviti finančna sredstva in rešiti različne probleme, ki se bodo pojavili pri pripravi.

Obvestilo Slovenskega šolskega društva
o novem domu

(MIKSCHALLEE—HINDENBERGSTRASSE, CELOVEC)

- Dom bomo odprli s pričetkom šolskega leta 1983/1984
- Dom je sodobno urejen — dvo- in triposteljne sobe s prho in straniščem ter z mestom za individualno učenje
- Dom stoji v neposredni bližini Zvezne gimnazije za Slovence
- Vzgojne skupine bodo želele med 12 in 18 gojencev. Vsaka skupina ima svojo učilnico in prostor za tiho učenje
- V vsakem nadstropju je vzgojiteljska soba za oddelčne vzgojitelje
- Gojenci bodo dobivali strokovno pomoč pri učenju
- Sodobna telovadnica z možnostmi za vse dvoranske športne panoge
- Klubski prostor
- Samopostrežna kuhinja
- Poldnevno bivanje za dijake, ki odhajajo zvečer domov (kosilo, pomoč pri učenju, vzdrževalnina šil 700.—)
- Mesečna vzdrževalnina šil 1.800.—
- Sprejemamo dijake Zvezne gimnazije za Slovence in vseh splošnoizobraževalnih in poklicnoizobraževalnih srednjih in višjih šol, študente ter vajece.

Prijave sprejema Dijaški dom, Tarviserstr. 16, 9020 Celovec (tel. 51 36 74)

PRISPEVAJMO ZA GRADNJO DOMA
dijaške, študentske in vaješke mladine

Za gradnjo doma so prispevali: Malle Sebastijan, Vranjica-Sentjanške Rute, 200 šil.; Hribar Joži, Zelezna Kapla, 200 šil.; Primosch Mihael, Sentilj, 300 šil.; neimenovana, 100 šil.; mag. Hronek Slavka, Beljak, 500 šil.; Polzer Anton, Pliberk, 200 šil.; Mohar Jožef, Galicija, 500 šil.; Ošina Tomaž, Miklavčevo, 200 šil.; Safran Rudolf, Brdo, 100 šil.; Kastelic Amalija, Kostanje, 50 šil.; Pepe Dolgobradec, Sentilj, 100 šil.; Lupinc Jožef in Helena, Dobla vas, 100 šil.; Pošinger Albin, Borovlje, 50 šil.; Reichmann Jože, Bilčovs, 200 šil.; Messner Franc, Tinje, 1.000 šil.; Sitter Valentin, Bilčovs, 50 šil.; Nachtigall Maks, Celovec, 100 šil.; Dovjak Konrad, Veltrinj, 100 šil.

SAK - Šmihel 2:0

S prvo zmago nad Šmihelom po dveh letih je v nedeljo SAK začel spomladansko prvenstvo in si s tem ustvaril ugodne pogoje. Obdržal je prednost 4 točk pred moštvi Treibach in KAC, predvsem pa si je tako ustvaril dobro moralno podlago za nadaljnje igre.

Moštvo iz Šmihela je bilo pred tekmo na 4. mestu in tudi igra sama je pokazala, da jih ni treba podcenjevati. Po porazu so zdaj na 7. mestu lestvice. Igra med SAK

in Šmihelom se je začela s hitrimi napadi Slovenskega atletskega kluba in Lazarič je v 4. minuti prese- netil vratarja. Po tem zadetku je imel SAK še nekaj možnosti, ven- dar je igra pred pavzo nekoliko zbledela.

V drugi polovici je bil SAK spet nekoliko več v napadu, vendar so imeli tudi igralci iz Šmihela nekaj možnosti. Proti tehnično dobrim igralcem SAK so nekateri Šmihel- čani „postopali“ res trdo in prišlo je tudi do grdih situacij. Iz pro- stega strela, ki je sledil takšnemu faulu je kakih 10 minut pred kon- cem Luschnig zadel samo vratnico. V tem času se je stopnjevala spet napadalnost SAK. Iz prostega stre- la, dve minuti pred koncem igre, pa je padel tudi drugi odločilni gol. Velik je približno 20 metrov pred golom izvedel prosti strel, ki ga ne vidimo v vsaki igri. Žoga je prišla tako ostro in predvsem točno na desni zgornji kot, da branilci in vratar Šmihela niso prav videli ka- ko je našla pot mimo igralcev v gol.

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstveno tekmo
V NEDELJO
3. APRILA 1983

SAK - Grabštanj

ob 16.00 uri

SAK pod 23 -

Grabštanj pod 23 ob 14.15 uri

Igrišče: Grabštanj

Prisrčno vabljeni!

Seminar za dvojezične učitelje

Ta teden je bil v Ljubljani dvo- dnevni izpopolnjevalni seminar za učitelje dvojezičnih šol na Koroškem in profesorje Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Na programu se- minarja, ki sta ga v okviru meddr- žavnega sodelovanja pripravila Re- publiški komite za vzgojo in izobra- ževanje ter Zavod SRS za šolstvo, so bili ogled kulturno-zgodovinskih spomenikov, muzejev in galerij, pred- stava v Cankarjevem domu ter jezikov- no-metodično izpopolnjevanje.

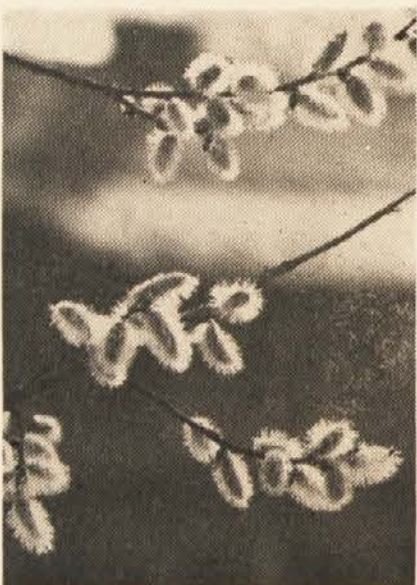
Nova funkcija Jožeta Kopeiniga

15. marca 1983 je prevzel rektor Doma v Tinjah Jože Kopeinig mesto vodje slovenskega oddelka škofijske- ga dušnopastirskega urada. Doseda- nji vodja kan. msgr. Filip Millonig je odstopil iz zdravstvenih razlogov, škof dr. Kapellari pa je poveril to nalogo dosedanjemu namestniku Jo- žetu Kopeinigu.

Podljubelj: Slovo od Antona Spruka

V starosti 77 let je prejšnji teden umrl prosvetni delavec Tonči Spruk iz Podljubelja. V nedeljo so ga spremili številni znanci, sosede in prijatelji na njegovih zadnjih poti na podljubeljsko pokopališče. Priljubljenost Tončija Spruka najbolje dokumentira dejstvo, da sta mu ob odprtem grabu zapela pesmi slovesa borovelski „Stahlklang“ in moški zbor slovenskega prosvetnega društva Borovlje.

Tonči prihaja iz delavske družine in se je razvil v priznanega strokovnjaka graverja, ki je vse svoje življenje moral voditi trdo socialno borbo, in se moral zaradi svojega prepričanja upirati proti socialnemu in narodnostnemu zatiranju. V tridesetih letih se je pridružil sloven- skemu pevskemu društvu pod vodstvom Richarda Fuchsa, katerega delo kot di- rigent je od leta 1934 do 1960 nadalje- val. Deloval je dolga leta tudi kot or- ganist v Kapli ob Dravi in v Podljube- lju, znano pa je tudi, da je pisal in pri- rejel številne pesmi, pisal krasne parti- ture, ki jih je opremljal tudi s slikami. Ženi in otrokom izrekamo iskreno so- žalje.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE
VSEM BRALCEM,
PRIJATELJEM IN SODELAVCEM

želi
Slovenski
VESTNIK

Finale svet. pokala v Planici v znamenju Nykänena in Ulage

Nad Planico zadnjo nedeljo ni žarelo samo sonce, žarelo je tudi nad 10.000 gledalcev, ki so doži- veli na zaključni tekmi svetovne- ga finala v smučarskih skokih pr- vo jugoslovansko zmago svetov- nega pokala na domačih tleh. Pri- mož Ulaga je z najdaljšim sko- kom dneva (119,5 m) in z drugim dobrim skokom prepričljivo zma- gal, in kot drugi najboljši na mali skakalnici je bil tudi najboljši ska- kalec Planice spleh. Poleg Ulage sta točke za svetovni pokal osvo- jila za Jugoslavijo še Tepeš in Lotrič.

Najboljši Avstrijec je bil v obeh tekmah Schallert, ki je bil 7. na mali in 3. na veliki skakalnici. Drugi najboljši Avstrijec je bil na mali skakalnici Hanzi Wallner na 13. mestu, na veliki pa je dosegel odlično 7. mesto. V celoti pa av- strijsko moštvo z letošnjo sezono ni bilo preveč zadovoljno, saj ni bilo pričakovati velikih zmag. Kogler je zmagal dvakrat, v za- ključni uvrstitvi pa je dobil bron.

Predvsem nedeljska tekma v Pla- nici je bila zelo napeta. Ob zelo toplem vremenu so organizatorji že zgodaj zjutraj začeli pripravljati skakalnico, in gre jim vse prizna- nje za njihov trud. Najdaljši skok

prve serije je napravil Primož Ulaga, ki je trenutno v zelo dobri formi in ki obžaluje, da gre sezo- na proti koncu. Z optimalnim skokom je dosegel 119,5 m, to je zneslo kar 8,3 točk več kot za Bulaua, ki je dosegel 115 m. Finec Nykänen je pristal le pri 105,5 m, Schallert pri 113, Kogler pri 111 in Wallner pri 108,5. Tudi v dru- gem skoku je Ulaga ohranil živce in kot zadnji skakalec spet do- segel 115 metrov, kar mu je zado- stovalo za zmago.

V drugi seriji je bil najboljši Nykänen (119), odlična sta bila tudi Schallert in Bulau (117), Wallner pa si je s 113 m zagotovil 7. mesto.

Odločitev za svetovni pokal je padla že v soboto, ko je na mali skakalnici zmagal Finec Nykänen, pred Ulago, Hanssonom in Tepe- šem. Bulau je bil le 5. in ni imel nobenih možnosti za prvo mesto svetovnega pokala.

Svetovni pokal: 1. Nykänen 277, 2. Bulau 260, 3. Kogler 211, 4. Hansson 186, 5. Bergerud 137, 9. Schallert 97, 13. Vettori 86, 14. Wallner 85.

Svetovni pokal — ekipno: 1. Norveška 859, 2. Finska 696, 3. Avstrija 581, 8. Jugoslavija 101.

WIEGELE ZMAGAL NA JAPONSKEM

Franci Wiegele, ki je bil na Planici predskalec, je teden dni prej zmagal na mednarodni tekmi v Zao na Japonskem, kjer je za- beležil z 91 m tudi nov rekord na tej skakalnici. Zmagal je pred Av- strijcem Neuländerjem in Hei- mom.

Hanzi Wallner, 7. v Planici

Vzorna doslednost v kršenju enakopravnosti

V kršenju jezikovne enakopravno- sti koroških Slovencev se deželni šolski svet poslužuje naravnost vzorne doslednosti. V zadnjem ča- su smo poročali že o dolgi vrsti pri- merov, ko je šolska oblast s for- malističnim sklicevanjem na zakon o narodnih skupinah vloge osred- njih slovenskih organizacij zavrnila s stereotipno trditvijo, da jih ne mo- re obravnavati, ker so napisane v slovenskem jeziku.

Tako „usodo“ je doživela tudi skupna vloga z dne 16. 3. 1983, v kateri sta ZSO in NSKS zavzela stališče do trgovske akademije za Slovence. V pismu z dne 23. 3. 1983, št. 42-40/83, deželni šolski svet spet navaja zdaj že splošno znano odklonilno „utemeljitev“ ter

nadaljuje z očitnim diskriminira- njem koroških Slovencev in njihovega jezika.

Vprašujemo pristojne oblasti, ka- ko dolgo še mislijo nadaljevati s takšnimi metodami? Morda bi se predsednik deželnega šol. sveta Kircher in njemu nadrejeni deželni glavar Wagner enkrat le priborila do spoznanja, da po tej poti odpr- tih vprašanj prav gotovo ni mogoče reševati. Pri tem pa naj upoštevata, da sta mednarodna pogodba in av- strijska zvezna ustava, ki Sloven- cem jamčita med drugim tudi jezi- kovno enakopravnost, pač nekaj več kot sedmojuljska zakonodaja, ki je Slovenci zaradi njenega proti- manjšinskega značaja ne bomo pri- znali.

Alternativna lista Gradec - gost KSŠG

V četrtek 24. 3. 1983 smo povabili v klub občinskega odbornika graške al- ternativne liste (ALG) Markus Scheu- cherja, da bi nas seznanil z zgodovino, strukturo in z glavnimi cilji alternativ- nega gibanja. Obenem pa naj bi ta večer služil informaciji o Alternativni listi Avstrije (ALO), ki bo kandidirala pri volitvah v državni zbor 24. aprila.

Alternativno gibanje ni nastalo šele ob kandidaturi k državnoborskim vo- litvam, temveč se je razvilo v teku zadnjih dveh desetletij. Najvažnejše spodbude so dali uspehi pri glasovanju proti atomski elektrarni Zwentendorf, zavest o uničenju okolja in v zvezi s tem biološko kmetovanje — brez umet- nih gnojil in škropil. Na Koroškem je igralo vlogo tudi gibanje za pravice manjšin in protest zoper preštevane narodnih skupnosti v Avstriji. Alterna- tivna lista ima torej zelo široko, razno- liko in pestro osnovo in služi predvsem odkrivanju pomanjkljivosti v našem družbenem, gospodarskem in politič- nem sistemu.

Scheucher je ostro zavrnil običajni očitek, češ da ALO nima utemeljenih gospodarskih predstav. Dejal je, da bi se moral delovni čas skrajšati na 35 ur tedensko, zaslužek delavcev s povpreč- nim mesečnim dohodkom naj bi ostal nespremenjen, osebam z nadpovpreč- no plačo pa naj bi se le-ta prilagodila povprečnemu dohodku. Denar, ki bi preostal, naj bi se uporabljal za sub- vencioniranje šibkejših podjetij. Rela- cija med najnižjim in najvišjim dohod- kom naj bi bila 1:7 in ne kot sedaj 1:30(!). Zagovarjal je tudi smiselno uporabo mikroelektronike, ker služi predvsem manjšim podjetjem pri opti- miranju produkcije. Optimiranje pome- ni, da se izboljša kakovost izdelkov, produkcija postane ugodnejša, prihra- ni pa se mnogo energije.

Med diskusijo smo načeli tudi vpra- šanje volilnega boja, zlasti plakatov. Medtem ko vsebujejo plakati etabli- ranih strank gole fraze z že sklenjenim programom, pozivajo plakati ALO bolj k premišljevanju, kot k identifikaciji, zaradi česar bodo potrebni pogovori s prebivalstvom ter obsežna informacija. Izraženo je bilo mnenje, da naj za- stopniki Slovencev ne uresničujejo „ba- zične demokracije“ le verbalno, mar- več da naj pogosteje hodijo med ljud- stvo.

Sicer pa je bila večina navzočih članov KSŠG mnenja, da zaradi širo- kega spektra ALO lahko vsak Slove- nec, ne glede na svetovnonazorsko gledanje, voli to stranko, pa čeprav včasih nastaja vtiš, da si ena stran bolj ali manj svoji ALO. Morda bi ravno ob teh volitvah lahko ponovno izkazali enotnost, ne da bi nas pri tem delila kakršnakoli „tretja sila“?

Marija Trampusch
Toni Certov

Milan Wieser 60-letnik

Jutri praznuje v Čahorčah pri Kot- mari vasi Milan Wieser svojo šestdeset- letnico. Prav v zadnjih letih je moral na hudo operacijo na kolkih, vendar bo za svoj življenjski jubilej najhujše že imel za seboj. Res je, v svojem živ- ljenju nikdar ni bil kak viden narodni funkcionar, prav gotovo pa je tudi še danes eden od tistih, brez katerih na- rodni funkcionarji ne bi imeli dela. Nje- gov duh je bil vsa leta po vojni prisot- en v prosvetnem in narodnostnem delu v kotmariški občini, pa tudi v kot- mirski posojilnici je dejaven. Gotovo ne bo zgrešena trditev, da brez takih lju- di, kot je Milan Wieser, ki izpolnjujejo

vlogo nekakšnega katalizatorja, okoli katerih se zbirajo napredni duhovni tokovi, tudi narodnostno življenje ni- ma več tiste baze, ki jo potrebuje. To so pač ljudje, ki so načitani, ki pozna- jo kot samouki slovensko kulturo, do- mače narodno blago, ki imajo politič- no izostren čut in ki okoli sebe zbirajo druge in jih spodbujajo h kulturnemu, političnemu nastopanju kot samozave- sni ljudje. So takorekoč kvas našega narodnostnega življenja na vasi. Mila- nu Wieserju želimo, da bi hitro okre- val od operacije in da bi še dolga le- ta spodbujal in poživiljal, pa tudi kri- tiziral in nagajal, kadar je potrebno.

Kontaktna leča '83

Dvema klavnoma iz Zürich so se celovški šolarji, ki so se v okviru „Kontaktne leče“ zbrali na slovenski gimnaziji, 90 minut neprenehoma sme- jali.

Več o „Kontakt- ni leči“, skupni pri- reditvi slovenskih in nemških dijakov, boste lahko brali v prihodnji številki.